

Problematika přepadení v situacích charakteristických pro pracovníka PKB

Question of surprise assault in situations typical for worker in the industry of commercial security

Jiří Tomica

Bakalářská práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
Ústav elektrotechniky a měření
akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Jiří TOMICA
Studijní program: B 3902 Inženýrská informatika
Studijní obor: Bezpečnostní technologie, systémy a management

Téma práce: Problematika přepadení v situacích
charakteristických pro pracovníka PKB

Zásady pro vypracování:

1. Seznámte s problematikou přepadení v situacích charakteristických pro pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti.
2. Specifikujte důvody a způsoby přepadení pracovníků v průmyslu komerční bezpečnosti v České republice.
3. Vytvořte možný návod jednání pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti při přepadení.
4. Vytvořte potřebné statistické údaje, obrazový materiál a schémata.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ADAMS, J. a kol. Jak přežít v betonové džungli (Street Surfival). 1. vyd. Praha: Nakladatelství Armex, 2001. 357 s. ISBN 8086244199.
2. BUREŠ, R. a kol. Prevence kriminality ve městech. 1. vyd. Praha: Tiskárna MV, 1997. 112 s. Sborník přednášek.
3. McNAB, CH. RABIGEROVÁ, J. SOS. Naučte se chránit sebe, svůj domov a rodinu. 1. vyd. Praha: Jan Vašut, 2005. 191 s. ISBN 8072363948.
4. NÁCHODSKÝ, Z. Nebojte se bránit. 1. vyd. Praha: Armex Publishing, 2006. 336 s. ISBN 8086795438.
5. NÁCHODSKÝ, Z. Učebnice sebeobrany pro každého. 1. vyd. Praha: Futura, a.s. 1992. 358 s. ISBN 80855230109.
6. PENZEŠ, L. Občan a bezpečnost. Jak se bránit před zločinem. 1. vyd. Praha: Eurounion, s.r.o., 1996. 122 s. ISBN 808585841 - X.
7. PROTIVINSKÝ, M. NÁCHODSKÝ, Z. Organizace a taktika přepravy peněz a cenností. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Armex Praha, 1999. 168 s. ISBN 8086244008.
8. ROLLOVÁ, K. Staňte se svým bodygurardem. 1. vyd. Praha: Albatros, 2005. 153 s. ISBN 8000017148.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Maláník
Ústav elektrotechniky a měření

Datum zadání bakalářské práce:

22. února 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. června 2008

Ve Zlíně dne 22. února 2008

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Smyslem práce je seznámení s problematikou přepadení v situacích charakteristických pro pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti. Dále budou v práci rozebrány důvody a způsoby přepadení pracovníků v průmyslu komerční bezpečnosti. Hlavním cílem je však vytvoření možného návodu jednání pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti a občana z řad civilního obyvatelstva při přepadení. Použitá data budou podložena statistickými údaji a obrazovým materiálem.

Klíčová slova: přepadení, pracovník v průmyslu komerční bezpečnosti, přeprava peněz a cenin, bodyguard, finanční ústav, poštovní pobočka.

ABSTRACT

Sense of this work is acquaintance with problems concerning assault in situation characteristic for worker in the industry of commercial security. Next step will disassembling of reasons and ways of assault worker in industry of commercial security. However main direction is creation of possible instruction for worker in the industry of commercial security and citizen from order civil population acting at assault. Used data will be preceded by statistical data and photo material.

Keywords: assault, industrialist commercial safeness, transportation of money and other valuables, bodyguard, financial institution, sub-post office.

Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce, Ing. Zdeňku Maláníkovi za vedení, rady, cenné připomínky a návrhy, které mi poskytoval během práce. Dále bych rád poděkoval Policii České republiky za poskytnutí mnoha potřebných informací a také své rodině a přátelům za psychickou podporu.

Prohlašuji, že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků, je-li to uvolněno na základě licenční smlouvy, budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....
Podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
1 PRÁVNÍ, SPOLEČENSKÉ A OSOBNÍ HLEDISKA	12
1.1 UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ - § 221 ZÁK. Č. 141/1961 SB.	12
1.1.1 Příklad ublížení na zdraví.....	13
1.2 ZNÁSILNĚNÍ - § 241 ZÁK. Č. 140/1961 SB.	14
1.3 POHLAVNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ - § 242 ZÁK. Č. 140/1961 SB.	15
1.4 VYDÍRÁNÍ - § 235 ZÁK. Č. 141/1961 SB.	16
1.5 LOUPEŽ - § 234 ZÁK. Č. 141/1961 SB.....	17
1.5.1 Charakteristika a odlišení od jiných trestných činů.....	18
1.5.2 Trest a okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	19
1.6 NUTNÁ OBRANA - § 13 ZÁK. Č. 141/1961 SB.	20
1.6.1 Vybočení z podmínek nutné obrany	22
Příklad oprávněného jednání dle §13 zák. č. 141/1961 Sb. :.....	23
Příklad vybočení z podmínek §13 zák. č. 141/1961 Sb. :	23
1.7 KRAJNÍ NOUZE - § 14 ZÁK. Č. 141/1961 SB.	24
Příklad oprávněného jednání dle §14 zák. č. 141/1961 Sb. :.....	25
1.8 OPRÁVNĚNÉ POUŽITÍ ZBRANĚ - § 15 ZÁK. Č. 141/1961 SB.	25
1.9 NEPOSKYTNUTÍ PRVNÍ POMOCI - § 207 ZÁK. Č. 141/1961 SB.	27
1.10 ZADRŽENÍ OSOBY PODEZŘELÉ - § 76 ZÁK. Č. 141/1961 SB.....	29
Příklad zadržení podezřelé osoby:	30
1.11 SPOLEČENSKÉ HLEDISKO	30
1.12 OSOBNÍ HLEDISKO	31
2 CHARAKTERISTIKA PACHATELŮ LOUPEŽNÝCH PŘEPADENÍ	32
DĚLENÍ PODLE POČTU PACHATELŮ:	32
DĚLENÍ PODLE PŘIPRAVENOSTI:	32
3 SPECIFIKACE DŮVODŮ A ZPŮSOBŮ PŘEPADENÍ PRACOVNÍKŮ V PRŮMYSLU KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE	34
3.1 PŘEPADENÍ BANK A JINÝCH FINANČNÍCH INSTITUTŮ (SPORITELNY, POŠTY)	34
3.1.1 Nejčastější formy přepadení bank.....	34
3.1.2 Přepadení pošt	36
3.1.2.1 Nejčastější způsoby přepadení pošt	37
3.1.3 Trendy v boji s přepadáváním bank.....	38
3.2 PŘEPADENÍ PENĚŽNÍCH TRANSPORTŮ	40
Povinnosti všech členů transportní skupiny:.....	40

<i>Povinnosti velitele transportu:</i>	40
<i>Povinnosti řidiče:</i>	41
<i>Povinnosti ochránce:</i>	41
<i>Povinnosti kurýra:</i>	41
3.2.1 Příprava přepadení transportu	42
<i>Získávání informací o přepravě:</i>	42
<i>Plánování přepadení</i>	43
3.2.2 Nejčastější způsoby přepadení peněžních transportů	43
<i>Využití chodníkového rizika:</i>	44
<i>Zablokování přepravního vozidla:</i>	44
<i>Jiné způsoby:</i>	46
3.3 PŘEPADENÍ VIP (VELMI VÝZNAMNÝCH OSOB)	47
3.3.1 Důvody přepadení VIP	47
3.3.2 Kategorie hrozeb	47
3.3.2.1 <i>Specifikace posouzení hrozby</i>	48
3.3.3 Typy hrozeb (způsoby útoků)	49
3.3.4 Potencionální útočníci	49
3.3.5 Stupeň ochrany	50
3.3.5.1 <i>Maximální stupeň ochrany (velké ochranné týmy)</i>	50
3.3.5.2 <i>Malé ochranné týmy</i>	50
3.3.6 Funkce jednotlivých členů týmu	51
<i>Velitel týmu</i>	51
<i>Tým těsné ochrany</i>	51
<i>Jednotka pro ochranu rodiny VIP</i>	51
<i>Utajená ochrana</i>	52
<i>Řidič vozu VIP</i>	52
<i>Specialisté</i>	52
4 MOŽNÉ NÁVODY PRO JEDNÁNÍ PŘI PŘEPADENÍ	54
4.1 PŘEPADENÍ BANKY	54
4.1.1 <i>Návod pro jednání při přepadení</i>	54
4.1.2 <i>Návod pro jednání při přepadení po vzetí rukojmí</i>	56
4.1.3 <i>Návod pro jednání po přepadení</i>	56
4.2 PŘEPADENÍ PENĚŽNÍCH TRANSPORTŮ	57
4.2.1 <i>Návod pro jednání při přepadení transportu</i>	60
4.2.2 <i>Návod pro jednání při přepadení transportu střelbou</i>	61
4.3 PŘEPADENÍ VIP	61
4.3.1 <i>Návod pro jednání při přepadení VIP</i>	63
4.4 JSEM ŘADOVÝ OBČAN, JAK PŘEŽIJÍ LOUPEŽNÉ PŘEPADENÍ?	65
4.4.1 <i>Stručný popis zmíněných obranných technických prostředků</i>	67
ZÁVĚR	72

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ	74
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	76
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	77
SEZNAM OBRÁZKŮ	78
SEZNAM PŘÍLOH.....	79

ÚVOD

Přepadením rozumíme úmyslný čin, při jehož páchání je ohrožen zájem chráněný zákonem (život, zdraví, majetek, osobní čest, jakož i svoboda pohybu a pobytu). Český právní systém zajišťuje ochranu života, zdraví i majetku pod pohrůzkou trestu, proto považujeme přepadení jako protiprávní jednání, nikoliv však jako trestný čin („přepadení“ je obecný pojem, který není přímo definován v trestním zákoně Českého právního řádu).

Přepadení má různé formy. Hovoříme tedy o dělení podle záměru přepadení. Zde je možno zařadit přepadení s rasistickým podtextem (ve většině případů pácháno extremistickými skupinami proti etnickým menšinám), přepadení se sexuálním motivem (například znásilnění či pohlavní zneužívání), přepadení VIP - velmi významných osob (například s myšlenkou následného vydírání k získání jakéhokoliv zvýhodnění - peněžní, přinucení k určitému jednání, činům a podobně). Nejčastějším důvodem přepadení je získání finančního obnosu, ať už přímo (získání hotovosti) nebo nepřímo (získáním cenností a jejich pozdější zpeněžení). Zpravidla je toto přepadení nazýváno loupežným přepadením. Loupežná přepadení jsou jedním z nejtypičtějších kriminálních útoků hrožících v místech, kde se manipuluje s hotovými penězi. Tento druh ohrožení je z hlediska závažnosti následků obtížně srovnatelný s jinými majetkovými riziky, především protože zahrnuje prvek násilí, respektive pohrůzku bezprostředního násilí vůči zaměstnancům zařízení, ve kterých lze předpokládat výskyt finanční hotovosti či jiných cenných hodnot, nebo i dalším osobám. Tato okolnost podstatně zvyšuje společenskou nebezpečnost daného jednání a je proto v zájmu každé ohrožené organizace, aby na svých pracovištích s peněžním provozem uplatňovala systém opatření způsobilých zajistit odpovídající ochranu. Převládající povaha rizik je dána charakterem činností a orientací podnikání (např. zda se jedná o finanční ústav nebo „pouze“ o prodejnu potravin, kde se nepředpokládá nahromadění většího finančního obnosu). Riziky, která bezprostředně ohrožují životy a zdraví zaměstnanců i klientů organizace, jsou zejména: loupežné přepadení a ostatní násilná kriminalita (trestné činy spojené s držetím rukojmí, únosem, znásilněním, vydíráním, bombovými útoky).

Toto téma jsem si zvolil, jelikož potenciální „oběti“ může být kdokoliv z nás, ať již jako soukromá osoba, či organizace v souvislosti s faktem narůstající kriminality a tím i vyššího rizika jak pro pracovníky průmyslu komerční bezpečnosti, tak i pro civilní osoby.

Problematika předcházení a eliminování následků protiprávního jednání mě zajímala již při volbě středoškolského zaměření, kdy jsem se rozhodl pro studium Střední policejní školy MV v Holešově, abych získal jisté právní povědomí, jelikož základní právní povědomí je nezbytným předpokladem efektivní realizace primární prevence v praxi. Velká spousta lidí neví v jakých situacích a jak se vůbec může bránit. Následkem toho vzniká obava, že by při ochraně svého vlastního života, zdraví či majetku mohli někomu ublížit a byli by za to potrestáni, proto raději pro svou ochranu neudělají nic.

Mezi problémy přinášející sociální rozdíly ve společnosti vyniká především touha po co nejjednodušším obohacení sebe sama a jistým předpokladem k docílení takového obohacení je fakt, že v dnešní době, kdy se stále více rozvíjí a rozšiřuje podnikatelský sektor, roste také potřeba manipulace s penězi a jinými podobnými hodnotami.

S rostoucí hustotou osídlení jednotlivých měst roste také hustota výskytu lidí v konkrétních částech těchto měst (metro, autobusové zastávky, obchodní centra a podobně), která pak vytváří vhodné prostředí pro pachatele drobných loupežných přepadení.

Z pohledu průmyslu komerční bezpečnosti tvoří předcházení a řešení přepadení největší podíl náplně práce. Cílem této práce je proto vytvořit návod pro jednání při přepadení a stanovit možná opatření směřující ke snížení jejich počtu. Případně vytvořit vhodný materiál pro přípravu pracovníků průmyslu komerční bezpečnosti k výkonu jejich povolání a to proto, že literární zdroje zabývající se touto problematikou jsou velmi omezené až by se dalo říci, že nejsou téměř žádné.

Z toho důvodu je nutné využití analýz, syntéz, dedukcí a kompilací dostupných dat a informací (především policejních statistik a zveřejněných případů) k získání možného návodu pro jednání při přepadení. Na základě analýzy trestního zákona jsem vyčlenil paragrafy nesoucí přímou souvislost s možnostmi přepadení (viz. Kapitola 1). Syntézou zpracované údaje (z právního řádu a policejních statistik) jsou využity v kapitole 3, která se zabývá důvody a způsoby přepadení. Na základě dedukce jsou zpracovaná data třetí a především čtvrté kapitoly, která tvoří samotné návody pro jednání v jednotlivých situacích při přepadení.

Základním pilířem teoretické části práce je právní úprava, na jejíž základě je možné hovořit o přepadení jako takovém a díky níž je možné vyčlenit důvody a možné způsoby

provedení přepadení. Další významnou částí práce je rozbor samotných možností přepadení s názorným uvedením chyb způsobujících špatnou reakci na přepadení případně ulehčení pozice z pohledu pachatele. Nejdůležitějším pilířem praktické části a zároveň celé práce jsou pak konkrétní návody pro jednání při přepadení, které tvoří odezvu na nedostatek podobného materiálu v ČR.

1 PRÁVNÍ, SPOLEČENSKÉ A OSOBNÍ HLEDISKO

Problematika přeapadení zasahuje do oblastí práva ústavního (Listina základních práv a svobod České republiky zaručující ochranu života, zdraví, majetku, osobní cti, jakož i svobodu pohybu a pobytu), ale především do práva trestního, konkrétně ji řeší zákon číslo 141/1961 Sb. ve znění pozdějších novel.

1.1 Ublížení na zdraví - § 221 zák. č. 141/1961 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká, že:

- (1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.
- (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi pro výkon jejich povinností,
 - b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání, nebo
 - c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

Ublížení na zdraví (někdy nesprávně označováno jako „lehká újma“) je vykládáno v praxi jako stav, který porušením normálních tělesných funkcí, ať již duševních nebo fyzických znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má nepříznivý vliv na obvyklý způsob života poškozeného. Zpravidla je při tomto stavu nutné vyhledat lékařské ošetření, i když zranění samo nezanechá trvalé následky. Obvykle se uvádí, že pracovní neschopnost musí trvat alespoň 7 dnů. Rozhodnutí 2/66 Sb. rozhodnutí trestních však uvádí: „Pracovní neschopnost a její trvání, i když je důležitým kritériem při posuzování charakteru poranění, není jediným z rozhodujících kritérií. Skutečný charakter poranění je proto nutno zkoumat i na podkladě dalších okolností, zejména toho, jakými příznaky, bolestmi nebo obtížemi, v jaké intenzitě a po jakou dobu se poranění u poškozeného projevovalo, jaké lékařské ošetřování si vyžádalo, jaké potíže měl poškozený a zda tyto potíže odpovídaly lékařskému nálezu.“ Pracovní neschopnost se také obvykle váže k určité profesi. Například zhmoždění dvou prstů na ruce, které by si u učitele pracovní neschopnost nevyžádalo vůbec, může vyvolat pracovní neschopnost u sazeče, zapisovatelky nebo např. zahradníka, u něhož hrozí

nebezpečí infekce apod. S ohledem na potíže, které takové zranění i těmto osobám přináší, by se však zřejmě nejednalo o ublížení na zdraví. [1]

1.1.1 Příklad ublížení na zdraví

Z důvodu častého výskytu nesprávného užití termínů „ublížení na zdraví“ a „rvačka“ je nutné uvést příklady, jimiž budou významy těchto pojmů objasněny.

Ustanovení § 221 zák. č. 141/1961 Sb. (ublížení na zdraví) řeší situaci, kdy na jedné straně stojí útočník a na druhé straně poškozený, který se maximálně brání. Úmysl ublížit tedy má primárně pouze jedna strana, tedy útočník, případně skupina útočníků. V případě rvačky (§ 225 zák. č. 141/1961 Sb.) neexistují dvě strany, jedná se o případ, kdy všichni účastníci konfliktu jsou zároveň útočníky i napadenými. Aby jednání mohlo být posouzeno jako rvačka, musí se jednat o konflikt více lidí, nejméně tří. Nejde ale o případ, kdy dva napadnou jednoho, ale kdy se všichni napadají navzájem.

Obr. 1 – Ublížení na zdraví [4]

Příklad č. 1:

V hostinci se nepohodnou dva horkokrevní mladíci a jeden z nich řekne „pojď ven, tam si to vyřídíme“, poté dobrovolně vyjdou před hostinec a začnou se prát takovým způsobem, že je to ohrožuje na zdraví, a každý do toho zapojí ještě svého kamaráda, je to rvačka (§ 225 zák. č. 141/1961 Sb.)

Příklad č. 2:

V hostinci se nepohodnou dva horkokrevní mladíci a jeden z nich řekne „pojď ven, tam si to vyřídíme“, druhý však odmítne a je poté i se svým kamarádem napaden vyzyvatelem a jeho kamarádem. V tomto případě se nejedná o rvačku, ale o ublížení na zdraví (dojde-li k nějakému).

1.2 Znásilnění - § 241 zák. č. 140/1961 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká, že:

- (1) Kdo násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku nebo kdo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.
- (2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na osobě mladší osmnácti let.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo
 - b) spáchá-li takový čin na osobě mladší než patnáct let.
- (4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

Ustanovení bylo změněno tzv. „Langerovou novelou“ č. 144/2001 tak, aby násilný zásah do svobody rozhodování o pohlavním životě nechránil pouze ženy, jakož tomu bylo u předchozí úpravy, ale všechny osoby. Je tedy možné i homosexuální znásilnění, které bylo dříve možné posoudit jen jako vydírání.

Souloží se rozumí taková forma pohlavního styku, při níž dojde alespoň k doteku pohlavních orgánů. Jiným obdobným pohlavním stykem je styk, v němž pohlavní orgány hrají roli alespoň na jedné ze zúčastněných stran, zejména orální sex a anální sex, jde o styk srovnatelný se souloží. Bude otázkou soudního výkladu, které aktivity do tohoto pojmu budou zahrnuty, zákonodárce však chtěl zřejmě jiný obdobný pohlavní styk odlišit od pohlavního zneužívání, které zahrnuje širší aktivity, jako líbání, hlazení, osahávání apod. [2]

Obr. 2 – Znásilnění [4]

1.3 Pohlavní zneužívání - § 242 zák. č. 140/1961 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká, že:

- (1) Kdo vykoná soulož s osobou mladší než patnáct let nebo kdo takové osoby jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na osobě svěřené jeho dozoru, zneužívaje její závislosti.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.
- (4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

Toto ustanovení chrání nezletilé osoby před předčasným zahájením sexuálního života a před pedofilními aktivitami. Trestnost podle odst. 1 je dána i tehdy, jestliže osoba mladší než patnáct let s podobnými aktivitami souhlasí. V praxi se však postih za tzv.

„erotické objevování“ v rámci mladistvých vztahů, kdy jeden z dvojice je mladší než patnáct let a druhý jen o málo starší (jde-li o citový vztah) vyskytuje jen málokdy. [3]

Obr. 3 – Pohlavní zneužívání [5]

1.4 Vydírání - § 235 zák. č. 141/1961 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká, že:

- (1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,
 - c) spáchá-li takový čin se zbraní,
 - d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nebo značnou škodu,
 - e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo

f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho rasu, národnost, příslušnost k etnické skupině, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nebo škodu velkého rozsahu.

Tímto ustanovením je chráněna svoboda rozhodování. Jinou těžkou újmou je mj. pohrůžka trestním stíháním, není však vydíráním, jestliže poškozený žádá náhradu škody způsobené trestným činem s tím, že při její úhradě nepodá trestní oznámení. Jde o výkon jeho práva, proto nejde o protiprávní jednání. O protiprávní výhrůžku by šlo tehdy, kdyby žádal o úhradu způsobené škody nebo dluhu a vyhrožoval podáním trestního oznámení, ať již pro skutečný nebo smyšlený delikt, který s touto pohledávkou nijak nesouvisí (např. oznámením pro daňový delikt, znásilnění sekretářky jednatelem apod.). Není přitom rozhodující, že pachatel tímto nedovoleným způsobem vymáhá svůj oprávněný nárok (např. na zaplacení skutečného dluhu). [4]

Obr. 4 – Vydírání

1.5 Loupež - § 234 zák. č. 141/1961 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká, že:

(1) Kdo proti jinému užije násilí, nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

- (2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nebo značnou škodu.
- (3) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu nebo smrt.

Svou formou jde o předčasně dokonáný delikt, k jehož dokonání stačí užít násilí nebo pohrůžky násilím. Pachateli se nemusí zdařit úmysl, s nímž násilí používá.

Trestný čin loupeže je namířen především proti majetku, ale také proti svobodě lidského rozhodování a důstojnosti. Ochrana svobody lidského rozhodování je současnou právní úpravou u loupeže chápána jako hlavní objekt trestného činu a ochrana majetku jako vedlejší (méně významný) objekt, a proto je tento trestný čin zařazen v hlavě osmé zvláštní části trestního zákona mezi trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti (na rozdíl od např. trestného činu krádeže, který je obsažen v hlavě deváté zvláštní části trestního zákona upravující trestné činy proti majetku).

Ve slangu používaném kriminální subkulturou, ale i policisty a dalšími osobami působícími v orgánech činných v trestním řízení bývá loupež označována jako „elpaso“, když tento výraz vychází z fonetické podoby zkratky loupežného přepadení pozměněné a doplněné do jména amerického města El Paso (Venezuela). [5]

1.5.1 Charakteristika a odlišení od jiných trestných činů

Zákonné znaky loupeže jsou naplněny již vykonáním násilí či pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, pachatel z tohoto hlediska nemusí svého záměru, věc získat, vůbec dosáhnout. Trestný čin loupeže je ve vztahu k trestnému činu vydírání speciální v tom, že násilí či pohrůžka bezprostředního násilí směřuje k získání cizí věci. Pokud by jednání pachatele bylo zaměřeno na omezení svobody rozhodování poškozeného v jiném směru, usiloval by ho přimět k jinému jednání než vydat věc, která není pachatele, jednalo by se o trestný čin vydírání (§ 235 zák. č. 141/1961 Sb.). O tento trestný čin by šlo i v případě, pokud by pohrůžka násilí nebyla bezprostřední a byla by zaměřena do vzdálenější doby v budoucnosti.

Loupež je třeba odlišovat od trestného činu krádeže vloupáním. Při takové krádeži se pachatel také zmocňuje cizí věci, avšak činí tak bez předchozího působení na poškozeného. Vloupání znamená, že vnikne do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jistící překážky s použitím síly. V tomto směru pojmy krádeže vloupáním a loupeže bývají v běžném jazyce a ve sdělovacích prostředcích zaměňovány, stejně tak jako označení pachatelů takových trestných činů (pachatel loupeže je lupič a pachatel krádeže je zloděj).

Pokud se pachatel již zmocní cizí věci a až následně a bezprostředně po činu (např. je-li přistižen) se jí pokusí si uchovat násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí, jde opět o krádež, ne loupež. Pokud se pachatel zmocňuje věci, kterou má poškozený na sobě nebo při sobě, jedná o krádež tehdy, pokud předmětnou věc získá bez použití razantnějšího násilí (např. nečekaně vytrhne z ruky kabelku). Pokud však poškozený věc pevně drží a dojde k určitému přetahování, při němž je násilné působení pachatele razantnější povahy, je třeba takový skutek již posoudit jako trestný čin loupeže.

1.5.2 Trest a okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

Za spáchání trestného činu loupeže trestní zákon stanoví trest odnětí svobody na 2 léta až 10 let. Dále v tzv. kvalifikovaných skutkových podstatách vymezuje okolnosti podmiňující uložení trestu v přísnější sazbě:

- a) dopustí-li se pachatel loupeže jako člen organizované skupiny nebo způsobí-li činem těžkou újmu na zdraví nebo značnou škodu, hrozí mu trest odnětí svobody na 5 až 12 let,
- b) způsobí-li pachatel škodu velkého rozsahu nebo smrt, hrozí mu trest odnětí svobody na 10 až 15 let nebo výjimečný trest, pokud by však úmyslné zavinění pachatele směřovalo k usmrcení jiného s cílem získat takto majetkový prospěch jednalo by se o trestný čin vraždy (tzv. loupežná vražda) posuzovaný podle kvalifikované skutkové podstaty, která určuje trest odnětí svobody na 12 až 15 let nebo výjimečný trest. [1]

Obr. 5 – Loupežné přepadení

1.6 Nutná obrana - § 13 zák. č. 141/1961 Sb.

„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útokem na zájem chráněným tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“

Podstatou nutné obrany je uplatnění práva proti bezpráví. Obránce svým jednáním chrání život, zdraví a další zákonem chráněné zájmy proti fyzickému útoku jiného člověka. V okamžiku odvracení útoku pachatele vlastně při ochraně zákona nahrazuje zásah veřejných orgánů (zejména Policie ČR). Obránce je tak oprávněn nejen k sebeobraně, ale z hlediska občanské solidarity ve stejném rozsahu také k obraně jiného člověka.

Typickými příklady nutné obrany je odvracení pokusu o vraždu, ublížení na zdraví nebo znásilnění. Překazit pokus vraždy nebo znásilnění jiného člověka je podle § 167 (nepřekážení trestného činu) trestního zákona dokonce všeobecnou povinností, za jejíž nesplnění hrozí sankce odnětí svobody až na tři léta. Uvedené ustanovení blíže uvádí okolnosti, za kterých není trestné tuto povinnost nesplnit.

Nutná obrana musí směřovat zásadně jen proti osobě útočníka. Pokud jde o společné jednání více útočníků, je obránce oprávněn zasáhnout podle vlastní vůle proti komukoliv z nich, případně v jakémkoliv pořadí. Pokud by byla nutnou obranou zasaženy zájmy nezúčastněných (třetích) osob, musí být splněny podmínky krajní nouze podle § 14

trestního zákona (v zásadě jde o to, že následek jednání v krajní nouzi by neměl být stejně závažný nebo ještě závažnější než útok). V případě nezúčastněných osob se bude zpravidla jednat o újmu majetkovou, například poškození inventáře. Výjimkou ze zásady obrany výhradně proti osobě útočníka je případ, kdy útočník využije tzv. „živého nástroje“, jako zbraně. Takovým případem může být například poštvání psa nebo návod osobě s duševní poruchou nebo chorobou.

Důležitou okolností nutné obrany je to, že obránce nemá povinnost zkoumat, v době kdy fyzický útok bezprostředně hrozí nebo trvá, zda ho lze odvrátit jinak než fyzickým zákrokem. Veškerá rizika pro svůj život a zdraví vyplývající z jednání v nutné obraně nese podle práva útočník, a to jako osoba právo porušující. Nutnou obranou může dojít nejen k újmě na životě nebo zdraví útočníka, ale také k újmě na jeho majetku.

Při nutné obraně nemusí být dodržena zásada proporcionality, neboť k odvrácení nebo ukončení útoku je v zásadě vždy nutno použít jednání intenzivnějšího nebo zbraně účinnější. Záleží na poměru psychosomatického stavu útočníka a obránce. Například žena subtilní postavy může použít zbraň proti fyzicky mnohem zdatnějšímu muži, který se jí snaží přinutit k pohlavnímu styku bez použití zbraně. Proti zbrani bodné je možno použít zbraně střelné atd. Mezi posuzované okolnosti například náleží to, že útočník byl podstatně mladší, fyzicky zdatnější a je znám pro své časté agresivní reakce.

Obránce není povinen vyřešit nebezpečnou situaci útekem z místa, ale je oprávněn bezprostřední hrozbě útoku čelit a útočnickovi se v mezích nutné obrany postavit na odpor. Zákonné podmínky nutné obrany trvají až do definitivního skončení stavu ohrožení zákonem chráněných zájmů. Útok musí v rámci nutné obrany buď bezprostředně hrozit (bez zákroku by byl vzápětí zahájen) nebo trvat. Tento útok však může mít různá vývojová stadia, podle kterých se dodržení podmínek nutné obrany posuzuje. Jako příklad je možno uvést následující situaci:

Kapesní zloděj se zmocní peněženky poškozeného a dá se s ní před poškozeným na útěk. Poškozený je podle § 76 odstavce 2 trestního řádu (zadržení osoby podezřelé) oprávněn omezit osobní svobodu pachatele přistiženého při trestném činu až do jeho předání policejnímu orgánu. Pokud se přistižený pachatel snaží uniknout prostřednictvím fyzického útoku na poškozeného, pak nastává situace pro užití nutné obrany.

O nutnou obranu se jedná i v případě, že obránce útok svým nevhodným chováním vyvolal (například jednáním v rozporu s pravidly společenského chování). Nesmí se však jednat o případ úmyslně vyprovokovaného útoku, aby mohla být následně uplatněna obhajoba nutné obrany.

Nutnou obranu nelze uplatnit proti osobám vykonávajícím své zákonné právo nebo právní povinnost, například útok proti jednání policejní hlídky, exekutora a tak podobně. Výjimku tvoří případ, kdy jednání takové osoby nepochybně naplňuje skutkovou podstatu trestného činu. Za určitých okolností však obránce může vybočit ze zákonných mezí nutné obrany a může se tak dopustit trestného činu ve smyslu povinných znaků konkrétního trestného činu. Bude tomu tak v případě, kdy způsob obrany bude zcela zjevně nepřiměřený způsobu útoku. V takovém případě však vždy dojde při posuzování jeho jednání k uplatnění některých polehčujících okolností podle § 33 trestního zákona (výměra trestu).

Obránce může vybočit z mezí nutné obrany ve skutkovém omylu, tedy že útok subjektivně považoval za reálný, ačkoliv se jednalo o útok pouze zdánlivý (například hra dospělých na přepadení pošty v reálném prostředí s maketami zbraní). Jeho jednání je pak posuzováno ve smyslu zavinění nedbalostního nevědomého, takže je toto jednání trestné pouze tehdy, pokud zákon trestní odpovědnost u toho kterého trestného činu předpokládá.

Za jednání v nutné obraně se nepovažuje, pokud obránce ve svém jednání pokračuje v době po definitivním skončení stavu ohrožení zákonem chráněných zájmů, například z důvodu odplaty za předchozí útok. V takovém případě je jeho jednání posouzeno jako úmyslný trestný čin.

1.6.1 Vybočení z podmínek nutné obrany

O vybočení z podmínek nutné obrany se jedná v těchto případech:

- Obrana byla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku,
- obrana nebyla s útokem současná (útok ještě nehrozil, nebo byl již ukončen),
- byl odvrácen neexistující (domnělý) útok.

Obr. 6 – Nutná obrana

Příklad oprávněného jednání dle §13 zák. č. 141/1961 Sb. :

Mladík z Přerova nasedl po jedné hodině ranní do vozidla taxi služby v Českých Budějovicích. Po projetí Českým Krumlovem si navlékl na hlavu kuklu a zaútočil na řidiče nožem. Potyčka se přesunula před vůz, kde mladík vytáhl na taxikáře pistoli. V ten moment zareagoval taxikář vytažením své legálně držené zbraně, vystřelil dvakrát do vzduchu, přičemž útok neodvrátil, tak vystřelil proti pachateli, ten zranění podlehl.

Příklad vybočení z podmínek §13 zák. č. 141/1961 Sb. :

Dva muži se v restauraci dostali do potyčky, útočili proti sobě pěstmi, fackami a slovními nadávkami. Při konfliktu dal jeden z mužů druhému za vyučenou. V tom okamžiku vytáhl druhý muž z kapsy nůž a bodl prvního muže dvakrát do paže a potřetí do boku.

V rámci této problematiky bývá největším problémem neznalost zákona. A to v tom ohledu, že většina občanů České republiky ani neví o existenci § 13 a o možnosti bránit se při útoku nebo jeho hrozbě vedené proti jejich osobě nebo osobě jiné.

Lidé, kteří znají rozsah svých práv a povinností, jsou ve svém jednání a rozhodování vždy jistější – a to nejen v případě nutné obrany.

1.7 Krajiní nouze - § 14 zák. č. 141/1961 Sb.

„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajiní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil.“

Na rozdíl od nutné obrany se neodvrací útok, ale nebezpečí. Typicky např. jednáním v krajiní nouzi je jednání poštovní doručovatelky, kterou přepadne lupič a pod namířenou zbraní žádá peníze. Vydání peněz bez takových okolností by bylo trestným činem zpronevěry, pod namířenou zbraní však jde o krajiní nouzi.

Nebezpečí musí přímo hrozit nebo trvat a musí být reálné. Je-li nebezpečí zažehnáno (např. lupič někdo vyruší a on od dalšího jednání upustí), bylo by další jednání (vydání peněz) již mimo rámec krajiní nouze.

Oproti nutné obraně zde platí princip proporcionality: V krajiní nouzi není možné způsobit následek stejně závažný nebo ještě závažnější. Např. majitel automobilu, který začal hořet, může strhnout ze šňůry cizí pokrývku, aby oheň uhasil. Škoda, způsobená zničením pokrývky je jistě menší, než kdyby automobil shořel. O krajiní nouzi by však nešlo, kdyby majitel ojetého trabanta strhl s kolemjdoucí dámy norkový kožich, aby uhasil své vozidlo, jehož hodnota oproti kožichu je mnohonásobně nižší.

Pro použití střelné zbraně, které je v dnešní době u podnikatelů zvláště časté, je tento princip zvláště důležitý: V krajiní nouzi nelze obětovat statek cennější za statek obecně nižší hodnoty. Míní se tím např. to, že nelze obětovat lidský život k záchraně pouhého majetku.

Lze říci, že situace krajiní nouze klade na člověka značné nároky, nelze např. obětovat cizí život pro záchranu vlastního (např. zmocnit se cizího záchranného kruhu apod.).

Platí zde i princip subsidiarity: Nejde o krajiní nouzi, jestliže nebezpečí bylo možno odvrátit jinak, např. útekem (v případě poštovní doručovatelky), nebo jiným způsobem.

Pro použití střelné zbraně v krajiní nouzi je typickou situací např. zastřelení splašeného zvířete. Není ale možné na zvíře střílet v okamžiku, kdy je nablízku veterinář s narkotizační puškou nebo majitel zvířete, který má možnost zvíře uklidnit, zahnat

do ohrady apod. V jiných situacích použití zbraně v situaci krajní nouze sotva přichází v úvahu. [1]

Příklad oprávněného jednání dle §14 zák. č. 141/1961 Sb. :

Jednání poštovní doručovatelky, kterou přepadne lupič a pod pohrůžkou použití namířené zbraně žádá peníze. Vydání peněz bez takových okolností by bylo trestným činem zpronevěry, pod namířenou zbraní však jde o krajní nouzi. Můžeme zde také zařadit útok zvířete, který nejde odvrátit jinak než například jeho usmrcením.

Obr. 7 – Krajní nouze

1.8 Oprávněné použití zbraně - § 15 zák. č. 141/1961 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká, že:

„Trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích zmocnění příslušných zákonných předpisů.“

Takovými předpisy jsou zejména:

- zák. č. 76/1959 Sb. o některých služebních poměrech vojáků ve znění pozdějších změn a dodatků, který v ustanovení § 34 upravuje použití střelné zbraně. Vzhledem k obvyklé výzbroji naší armády je zřejmé, že se má na mysli zbraň palná,

- zák. č. 283/1991 Sb. o Policii ČR, kde v § 39 jsou opět upraveny podmínky použití zbraně, kde se však výslovně uvádí, že jde o zbraň střelnou, bodnou nebo sečnou, přičemž v ustanovení § 39a odst. 3 téhož zákona se mezi speciálními zbraněmi uvádí i mechanická střelná zbraň (zpravidla zřejmě kuše nebo luk, nelze však vyloučit i nože se speciální vystřelovací čepelí, oddělitelnou od rukojeti, zbraně vystřelující jehlice apod.),
- zák. č. 553/1991 Sb., o obecní policii, kde konkrétně § 20 vcelku nadbytečně upravuje použití služební zbraně, neboť policista je oprávněn použít ji jen za podmínek nutné obrany a krajní nouze. Služební zbraní pak je nepochybně v tomto kontextu nutno rozumět zbraň palnou,
- zák. č. 555/1992 Sb. o Vězeňské a justiční strážci ČR, konkrétně § 18, který upravuje podmínky použití střelné zbraně, je však zřejmé, že z hlediska platného zákona o zbraních se rozumí zbraň palná,
- zák. č. 13/1993, celní zákon. Ten v § 40 upravuje podmínky použití zbraně obdobně jako zákon o policii, avšak výslovně stanoví, že zbraní se rozumí zbraň střelná, bodná a sečná. S ohledem na praktickou výzbroj celních orgánů přichází i zde prakticky v úvahu jen zbraň palná. [1]

Obr. 8 – Použití zbraně

Výše uvedená ustanovení jsou tzv. blanketní, to znamená, že určují podmínky, za nichž je použití zbraně oprávněné, jsou upraveny v jiných právních předpisech. Tyto předpisy také stanoví, co považují za zbraň, i když z povahy věci vyplývá, že jde většinou o zbraň palnou, ne všechny předpisy však pojem zbraně užívají jednotně.

1.9 Neposkytnutí první pomoci - § 207 zák. č. 141/1961 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká, že:

- (1) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.
- (2) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. [1]

Osoba, která je v nebezpečí smrti, je v situaci, z níž takové nebezpečí bezprostředně vyplývá, např. osoba tonoucí, osoba zasypaná troskami, lavinou apod.

Osoba jeví vážné známky poruchy zdraví tehdy, jestliže k jejímu zranění došlo za okolností a podmínek, z nichž i bez odborných znalostí lze usuzovat na vážné nebo životu nebezpečné zranění, nebo jde o situaci, z níž lze z jiných známek na takový stav usuzovat (např. stav srdečního, astmatického nebo epileptického záchvatu).

V prvním odstavci zákonodárce uvádí podmínku, jež zbavuje viny, spočívající v tom, že povinnost poskytnout pomoc není dána, jestliže by pro toho, kdo pomoc poskytuje, znamenala vystavit nebezpečí sebe nebo jiného. Tak nelze spravedlivě žádat po neplavci, aby skočil do vody pro tonoucího, nebo žádat, aby někdo vstoupil do hořícího domu, vytahoval zraněného zpoza trosk, hrozících zřícením apod.

Tato podmínka však neplatí pro jednání uvedené v odstavci 2, kdy je pachatel povinen vzhledem ke svému povolání nebo postavení povinen takové nebezpečí snášet a pomoc poskytnout. To platí zejména pro hasiče, důlní záchranáře, policisty a další profese. Pro

lékaře a další zdravotnické pracovníky je taková povinnost uložena ustanovením § 55 odst. 1 písm. c) zák. č. 20/1966 Sb. zákona o zdraví lidu, které stanoví, že lékaři a zdravotničtí pracovníci jsou povinni poskytovat neprodleně první pomoc každému, jestliže by bez této pomoci byl ohrožen jeho život nebo vážně ohroženo zdraví a není-li pomoc včas dosažitelná obvyklým způsobem, a zajistit mu podle potřeby další odbornou péči.

Tato povinnost je povinností zvláštní, proto její porušení bude stíháno jako neposkytnutí pomoci pouze v případě, že následkem neposkytnutí pomoci nedošlo k újmě na zdraví nebo smrti. Pokud by k takovému těžšímu následku došlo, je lékař nebo zdravotník odpovědný pro závažnější trestný čin, případně až vraždu. Rozhodnutí trestní 37/98 k tomu uvádí: Jestliže lékař při výkonu služby neposkytne osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, potřebnou pomoc, připadá jeho trestní odpovědnost za trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 2 trestního zákona v úvahu pouze tehdy, jestliže z jeho opomenutí (§ 89 odst. 2 trestního zák.) zaviněně nevznikly žádné následky na životě nebo na zdraví poškozeného. Pokud vznikly, je takový pachatel trestně odpovědný v závislosti na formě zavinění podle ustanovení o poruchových trestných činech proti životu a zdraví uvedených v § 219 až § 224 trestního zákona.

Obr. 9 – Neposkytnutí první pomoci

Okolnost, že lékař nebo jiný zdravotnický pracovník nerozpozná, že jde o poruchu zdraví, vyžadující pomoc a pomoc proto neposkytne, se posuzuje v závislosti na následku který vznikne, jako trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti.

1.10 Zadržení osoby podezřelé - § 76 zák. č. 141/1961 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká:

- (1) Osobu podezřelou ze spáchání trestného činu může, je-li dán některý z důvodů vazby (§67), policejní orgán v naléhavých případech zadržet, i když dosud proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání (§ 160 odst. 1). K zadržení je třeba předchozího souhlasu státního zástupce. Bez takového souhlasu lze zadržení provést, jen jestliže věc nesnese odkladu a souhlasu předem nelze dosáhnout, zejména byla-li osoba přistižena při trestném činu nebo zastižena na útěku.
- (2) Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu; příslušníka ozbrojených sil může též předat nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit.
- (3) Policejní orgán, který provedl zadržení, zadrženou osobu vyslechne a o výsledku sepiše protokol, v němž označí místo, čas a bližší okolnosti zadržení a uvede osobní údaje zadržené osoby, jakož i podstatné důvody zadržení.
- (4) Policejní orgán, který zadržení provedl nebo kterému byla podle odstavce 2 odevzdána osoba přistižená při trestném činu, ji propustí bezodkladně na svobodu v případě, že bude podezření rozptýleno nebo důvody zadržení z jiné příčiny odpadnou. Nepropustí-li zadrženou osobu na svobodu, předá státnímu zástupci protokol o jejím výsledku s vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání a další důkazní materiál tak, aby státní zástupce popřípadě mohl podat návrh na vzetí do vazby. Návrh musí policejní orgán podat bez odkladu, aby osoba zadržená podle tohoto zákona mohla být odevzdána soudu nejpozději do 48 hodin od tohoto zadržení; jinak musí být propuštěna na svobodu.
- (5) Ustanovení § 33 odst. 1, § 91, 92, 93 a 95 je třeba přiměřeně dbát i tehdy, jestliže je zadržená osoba vyslýchána v době, kdy ještě proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání (§ 160).
- (6) Zadržená osoba má právo zvolit si obhájce, hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby a radit se s ním již v průběhu zadržení; má též právo požadovat, aby obhájce byl přítomen při jejím výslechu podle odstavce 3, ledaže je obhájce ve lhůtě uvedené v odstavci 4

nedosažitelný. O těchto právech je třeba podezřelého poučit a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění. [1]

Příklad zadržení podezřelé osoby:

15.9.2006 kolem 14.30h seděla 85letá žena sama na lavičce, zezadu ji napadl pachatel. Zaútočil na ženu, shodil ji z lavičky a snažil se jí vytrhnout kabelku. V té měla uloženou naspořenou hotovost 21 000 Kč. Stará žena se sice bránila, ale pachateli se během přetahování o kabelku podařilo tašky zmocnit a začal z místa činu utíkat. Oloupená žena začala volat o pomoc. S nabídkou pomoci ji hned oslovila náhodná svědkyně, která okamžitě přivolala 28letého číšníka z hotelu Džbán. Tento muž začal pachatele pronásledovat a podařilo se mu ho dopadnout. Vzal mu uloupenou kabelku, která byla později policisty vrácena majitelce. Podezřelého muže číšník zpacifikoval a hlídal ho až do příjezdu policejní hlídky. Policisté po příjezdu na místo činu podezřelého zadrželi a následujícího dne byl obviněn z trestného činu loupeže.

Obr. 10 – Zadržení podezřelé osoby

Zadržení podezřelé osoby může provést jakákoliv osoba, která někoho podezírá ze spáchání trestného činu, případně někoho při tomto páchaní přistihne.

1.11 Společenské hledisko

Lidé se stavějí k problematice nutné obrany při přepadení velice zdráhavě. Toto se děje z důvodu neznalosti svých práv (bránit se v případech kdy je to nutné a zároveň na

místě) a strachu z toho, že by mohli někomu ublížit. Jedná se o určitou psychickou zábranu člověka, který nemá žádné sklony k násilí. Většina lidí vůbec neví, že se může bránit v případě přepadení a bojí se, že kdyby svou obranou někomu ublížili, byli by za to potrestáni. Dalším důvodem nezvládnání situací, kdy jsou lidé přepadeni, je neschopnost předpokládat možná rizika v rizikových lokalitách. Ve většině případů si lidé myslí, že přepadení je jen něco, co mohou vidět v televizi a že konkrétně jich se to vůbec netýká. Někteří jedinci se obávají ztráty společenského postavení, použili by v případě přepadení hrubého násilí nutného k odvracení útoku, proto se raději nechají oloupit. V případě pracovníků soukromých bezpečnostních služeb vznikají nezvladatelné situace například z důvodu nedostatečné ostražitosti, nepřipravenosti nebo také považování situace za situaci stereotypní.

1.12 Osobní hledisko

Tématiku přepadení jsem si zvolil z důvodu její aktuálnosti a stále narůstající tendenci. Je to problém, se kterým se může setkat kdokoliv z nás, jak už z pohledu běžného civilisty, či pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti. Brutalita některých extremistických skupin nezná mezí, propracovanost technik lupičů stále roste. Dalším důvodem volby tohoto tématu byla již zmíněná nevědomost možného použití násilí případně jiných prostředků při obraně lidského zdraví, života či majetku. Průmysl komerční bezpečností je s tímto problémem přímo spjat, jelikož téměř všechny služby, které nabízí jsou v úzké souvislosti s problematikou přepadení a mají před vznikem těchto situací svého zákazníka chránit.

2 CHARAKTERISTIKA PACHATELŮ LOUPEŽNÝCH PŘEPADENÍ

Pachatele loupežných přepadení lze dělit podle různých kritérií, zejména podle toho, zda páchají přepadení jednotlivě, ve spolupachatelství nebo jako členové organizované skupiny, nebo také podle připravenosti.

Dělení podle počtu pachatelů:

- A) Jednotlivci nebo pachatelé jednající ve spolupachatelství
- B) Členové organizované skupiny

Dělení podle připravenosti:

- A) Pachatelé – amatéři (asi 65 %)
 - většinou páchají přepadení spontánně (bez přípravy),
 - předem si nezjišťují informace o vytipovaném objektu.

- B) Pachatelé – profesionálové (asi 35 %)
 - předem si prověřují podmínky na místě budoucího místa činu,
 - tipují objekt přepadení,
 - zvažují bezpečnostní opatření,
 - promýšlejí způsob provedení přepadení (berou v úvahu možnosti úniku z místa činu),
 - připravují si maskování, výzbroj a všechn potřebný materiál,
 - zajistí si úkryt kořisti, případné alibi pro případ následného odhalení.

Se vzrůstajícím počtem pachatelů zpravidla roste i nebezpečnost situace, roste také agrese a riziko použití násilí proti zúčastněným osobám, popřípadě vzetí rukojmích. V těchto případech bývají cílem útoků pracovníci fyzické ostrahy. K jejich napadení

(nejčastěji kopy, údery, chvaty) dochází buď okamžitě na začátku loupežného přepadení nebo na jeho konci, když pachatelé z místa činu utíkají (jako pojistku, že při útěku nebudou hned pronásledováni). Je velmi nerozumné se stavět aktivně na odpor. Kdo tak činí nevystavuje velkému ohrožení života jen sebe, ale i další zúčastněné osoby (klienty, ostatní zaměstnance).

Významnou psychologickou roli hraje také maskování pachatele. Takový pachatel nahání mnohem větší hrůzu než pachatel nemaskovaný, avšak nejnebezpečnější je pachatel, který se již zmocnil kořisti a za žádnou cenu o ni nechce přijít.

Maskovaný pachatel obvykle představuje menší hrozbu pro zaměstnance a klienty peněžního ústavu popřípadě jiného místa, o kterém je obecně známo, že by se tam mohla vyskytovat finanční hotovost nebo jiné ceniny (například různé obchodní prodejny – zlatnictví, prodejny elektrospotřebičů a další). Vycházíme z předpokladu, že se pachatel na přepadení připravil. Maskoval se, aby ho svědci nemohli později identifikovat za využití kriminalistické metody – rekognice.

Pachatelé používají různé kukly s průzory pro oči, dámské punčochy, různé masky, šátky uvázané přes obličej a další improvizované druhy maskování. Jako oděv používají často stejnokroje Armády České republiky či Policie České republiky.

Nemaskovaný pachatel může být pro svědka přepadení větším nebezpečím, neboť se v afektu může rozhodnout zbavit očitého svědka. Je proto mnohem více nebezpečný. [2]

3 SPECIFIKACE DŮVODŮ A ZPŮSOBŮ PŘEPADENÍ PRACOVNÍKŮ V PRŮMYSLU KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

Velkou část pachatelů tvoří příležitostní pachatelé nebo amatéři ve finanční tísní. V posledních letech se stále více dopouštějí loupežných přepadení osoby drogově závislé a osoby závislé na herních automatech. Tyto osoby bývají velmi nebezpečné, jelikož jsou velmi nevypočitatelné.

Nejčastějšími důvody pro loupežná přepadení jsou nezaměstnanost, zadlužení a z toho vyplývající nedostatek peněz nebo také přesvědčení, že problémy lze řešit jen nezákonným způsobem a chorobná touha po bohatství.

3.1 Přepadení bank a jiných finančních institutů (spořitelny, pošty)

Přepadení bank a podobných finančních institutů nepatří bohužel jen mezi scény z akčních filmů, ale ve skutečnosti se jedná o velmi častý druh trestné činnosti páchaný na území České republiky. Mezi nejčastěji přepadávané objekty patří pošty, sázkové kanceláře a menší pobočky bank, jenž jsou umístěny v málo frekventovaných místech (především v malých městech a vesnicích) a daleko od oddělení Policie České republiky. Tyto místa si pachatelé vybírají z důvodu relativně snadného naplánování útěku z místa činu.

Takováto přepadení se budou vyskytovat, dokud bude nutné mít v peněžních ústavech neustále k dispozici větší množství peněz v hotovosti.

3.1.1 Nejčastější formy přepadení bank

Mezi nejčastější formy přepadávání bankovních zařízení patří tyto:

A) Přepadení u vstupních dveří

Pachatelé se zdržují ukryti v blízkosti vchodu pro personál až do objevení držitele klíče, který vstupuje do banky první. Jakmile otevře dveře, je pachatelem (příp. pachateli) přepaden a zbraní donucen, aby činil, co je mu přikázáno. Další průběh spočívá zpravidla v tom, že další pracovníci přicházející do práce, jsou chyceni a uzamčeni nebo spoutáni,

zatímco pachatelé vyčkávají na zdvižení časové uzávěry trezorových dveří. Poté se v sejfě zmocní peněžní hotovosti a veškerých cenin. Následně co nejrychleji opouští místo činu. (opatření – zde je na místě instalace technických zabezpečovacích prostředků, které musí odpovědný pracovník deaktivovat/aktivovat do určité doby po provedení konkrétní činnosti (otevření vstupních dveří, případně otevření jakýchkoliv dveří směřujících k dveřím trezorovým), jinak je vyhlášen tzv. „tichý poplach“ = je kontaktována ostraha, aniž by došlo k přerušení normálního chodu banky)

B) Únos držitele klíče

Odpovědný držitel klíče vytipované bankovní pobočky je v předvečer loupeže přepaden ve svém bytě, je uvězněn i se svou rodinou a pod pohrůžkou ublížení na zdraví, či zabití některého z člena rodiny, je psychicky donucen k poslušnosti. Druhý den ráno doprovodí část pachatelů držitele klíče k bance, zatímco další pachatel/é zůstává/jí jako ostraha členů rodiny tak dlouho, dokud nedostane od svých kompliců signál o úspěšném průběhu činu, respektive o ukončení celé akce.

Podaří-li se při takových operacích ohroženým osobám nebo nezúčastněným pozorovatelům vyrozumět policii, může dojít ještě ke vzetí rukojmích. K této variantě se v dnešní době pachatelé uchylují častěji, aby si zajistili útěk.

C) Přepadení za běžného provozu banky

Přepadení bankovních poboček probíhá zpravidla takto:

- pachatel se vydává za řádného klienta banky a počká si až na něj přijde řada. Ve chvíli, kdy se dostane k přepážce, vytáhne zbraň a pod pohrůžkou použití této zbraně přinutí pracovníka pobočky k vydání hotovosti. Po získání lupu nenápadně odchází. Vše je provedeno potichu a nenápadně tak, aby nevzbudil podezření u ostatních klientů banky;
- maskovaný pachatel (například pachatel s kuklou na hlavě) vejde do pobočky banky se zbraní v ruce a pod pohrůžkou použití této zbraně přinutí klienty, kteří se zrovna vyskytují v bance, aby si lehli na zem a ani se nepohnuli. Poté zbraň namíří na některého z pracovníků přepážky a vyžádá si hotovost.

Tito pachatelé mají zpravidla komplice, který čeká před bankou ve vozidle s nastartovaným motorem, aby byl schopen lupiče co nejrychleji odvézt z místa činu.

Obr. 11 – Přepadení banky [4]

Úspěšná přepadení bank za běžného provozu bývají jen ta, která jsou dobře zorganizována, a to pachateli, jenž mají dokonale zjištěné veškeré potřebné informace o režimových opatřeních a zabezpečení cenin v objektu.

3.1.2 Přepadení pošt

V minulosti bývaly pošty častým cílem nočních krádeží, protože finanční hotovosti zůstávaly v jejich prostorách. Na to Česká Pošta reagovala tak, že peněžní hotovost začala důkladně svázet a v prostorách pošt tak nezůstávalo téměř nic. Proto se pošty staly terčem loupežných přepadení. Aby bylo zabráněno možnosti výskytu většího finančního obnosu v jednotlivých pobočkách pošty, jsou dnes režimová opatření v průběhu dne přizpůsobena tak, že je svoz cenin prováděn několikrát denně.

Jako velmi účinná se také ukázala jednotlivá technická opatření (například časové trezory, které je možno otevřít jen po určité době, a málokterý pachatel je ochoten tak dlouho čekat, nebo také neprůstřelné sklo přepážek, kamerové systémy a přenosná tísňová tlačítka). Zabezpečovací technika udělala obrovský krok kupředu a na první pohled snadná kořist se pro lupiče stává velmi nedostupnou.

3.1.2.1 Nejčastější způsoby přepadení pošt

Pachatelé přepadení pošt jsou většinou vybaveni informacemi o přibližném množství finanční hotovosti a počtu klientů v danou denní dobu. Vybírají si proto dobu, kdy je na poště co nejmenší počet lidí a přitom pravděpodobnost výskytu velkého finančního obnosu. Přepadení jsou podobná jako v pobočkách bank, a to taková:

- maskovaný pachatel vejde dovnitř, zakřičí: „Tohle je přepadení! Nikdo ani hnout a prachy sem!“ a se zbraní v ruce přinutí pracovníka pošty k vydání peněz,
- pachatel není maskován (jen oblečen tak, aby bylo těžké ho identifikovat – například má na hlavě nějakou pokrývku zaraženou co nejvíce do čela, vysoký límec kabátu, tmavé brýle na očích), přijde k přepážce, vytáhne zbraň a vynutí si vydání hotovosti,
- pachatel podobně jako u předchozího případu není maskován jen oblečen tak, aby ho bylo těžké identifikovat, přijde k přepážce a ukáže zaměstnanci pošty papír, na kterém je napsán příkaz k vydání peněz pod pohrůžkou použití zbraně (pachatel se tak zbaví možnosti identifikace podle hlasu).

Příklad přepadení pošty:

Olomoucká pošta – lup roku 1998

Přibližně 20 milionů korun odcizili první prosincovou neděli odpoledne z olomoucké centrální pošty v sousedství hlavního nádraží ČD dva neznámí lupiči maskovaní kuklami. Při přepadení nebyl nikdo zraněn. Lupiči museli být značně otrlí, protože jako přístupovou cestu si zvolili nezamřížované okno WC v přízemí nad poštovní rampou, která přímo sousedí s prvním nástupištěm nádraží. Na něm se obvykle pohybuje větší množství lidí. Kromě nevšimavosti cestujících se zřejmě spolehli na to, že budou částečně kryti poštovními vozíky, které na rampě parkují. Poté, co rozbili skleněnou výplň

okna o rozměrech 120 x 50 centimetrů a vsoukali se dovnitř, přelezli uzamčené dveře toalety. Zde byli překvapeni dvěma zaměstnanci pošty, které přinutili pod pohrůžkou zastřelení lehnout si na zem. Svázali je a ústa i oči jim přelepili lepící páskou. V prvním patře pak vnikli do třídírny velkých kusových zásilek, kde spoutali přítomnou pracovníci a po přestřižení visacího zámku vnikli mříží do oddělení skartování, odkud ze tří plechových skříní sebrali a nacpali do dvou černých tašek poštovní pytlíky s penězi. Z pošty uprchli stejnou cestou.

Obr. 12 – Přepadení pošty [5]

Pošty se vyskytují téměř v každé vesnici, což pro pachatele znamená obrovský výběr objektů i dobrou možnost přípravy na loupež s nízkou pravděpodobností výskytu fyzické ostrahy uvnitř či vně budov poštovních poboček.

3.1.3 Trendy v boji s přepadáváním bank

Banky dávají přednost pohodlí svých zákazníků před bezpečnostními opatřeními. Samozřejmě však musí splňovat veškeré požadavky pojišťoven pro zajištění bezpečnosti jak svých klientů, tak i peněz a cenin (mechanické zábranné systémy, elektronické zábranné systémy, elektronické požární systémy, případně strážní služba).

Takzvaná strategie otevřených bank pachatelům příliš překážek neklade. Bankéři mají eminentní zájem na tom, aby se veškeré zásahy proti pachatelům přenesl mimo prostory banky. Proto jsou zaměstnanci bank školeni, aby pachatelům nekladli odpor a

splnili vše, o co si pachatel řekne. Ze stejného důvodu také banky ustupují od fyzické ostraha poboček. A to proto, že přítomnost strážného přímo v bance neodradí pachatele a v nejhorších případech je ozbrojená ostraha tím prvním, kdo přepadení „odnese“.

Nová bezpečnostní opatření se soustřeďují spíše na následné dohledání a zadržení pachatele. Dokud se pachatel vyskytuje v prostoru banky, splní mu každý, co mu vidí na očích. O to větší překvapení ho však čeká o několik minut později.

Například využití technologie kouřících bankovek. Oproti barvicích kapslí je kouřící zařízení velmi podobné balíčkům bankovek a je trvale založeno mezi ostatní hotovost. Pachatel pak v časové tísní, které je vystaven, prakticky nemá možnost toto zařízení identifikovat ani v případě, že si bere hotovost z trezoru či denní pokladny sám. Eliminuje se tím nutnost aktivního zásahu ze strany zaměstnanců pobočky. Nehrozí tedy ani selhání lidského faktoru (zaměstnanec, který nenajde odvahu nebo správný okamžik, kdy má barvicí kapsli do pachatelova lupu přidat). Vzniklý kouř navíc obsahuje velmi agresivní barvu, která je ze zasažených bankovek prakticky neodstranitelná a také ulpí na pachatelově kůži či oděvu. Ten pak může být identifikován díky tomuto důkaznímu prostředku ještě čtrnáct dní po loupežném přepadení. Navíc jsou kouřící bankovky pro každou pobočku naplněny jedinečnou barevnou směsí, takže pachatele je možné v určité době identifikovat jako pachatele konkrétního bankovního přepadení. Dalšími zařízeními jsou časové trezory, ty zaručí nedotknutelnost jejich obsahu v době mimo stanovené intervaly.

Obr. 13 – Časový trezor [4]

3.2 Přepadení peněžních transportů

Přeprava peněžních hotovostí a jiných cenností patří mezi nejrizikovější činnosti v rámci průmyslu komerční bezpečnosti. Této činnosti se totiž většinou dopouštějí profesionální pachatelé, kteří jsou dokonale připraveni ve všech ohledech. Spontánní přepadení pancéřovaných přepravních vozidel nejsou pravděpodobná, ale nelze je zcela vyloučit. Jejich možná úspěšnost je však téměř nulová.

Transport peněz bývá prováděn tzv. transportní skupinou, která zpravidla čítá čtyři základní funkce:

- velitel transportu,
- řidič,
- ochránce,
- kurýr.

Povinnosti všech členů transportní skupiny:

- zachovat naprostou mlčenlivost o důležitých údajích týkajících se transportu (doba, cíle, trasa, hodnota přepravované zásilky apod.),
- v průběhu transportu zachovávat služební kázeň a nerozptylovat se jinými činnostmi, které by ohrozily transport zásilky,
- věnovat zvýšenou pozornost okolí, být bdělý, ostražitý a pohotový,
- dodržovat pokyny velitele transportu.

Povinnosti velitele transportu:

- před zahájením transportu zkontrolovat každého člena posádky z hlediska výstroje, výzbroje a fyzické připravenosti,
- řídit činnosti skupiny podle daného plánu,
- v průběhu transportu řádně velet a rozhodovat o nutných opatřeních při vzniku mimořádné události,
- pokyny svým podřízeným podávat jasně a stručně,

- jako velitel musí být schopen v případě nutnosti zastoupit jakéhokoliv člena posádky.

Povinnosti řidiče:

- perfektně ovládat hlavní i záložní trasu přepravy na základě osobního poznání a znát na trase nejbližší cestu na policejní útvar a zdravotnické zařízení,
- mít hlavní i záložní trasu fyzicky projetou,
- zkontrolovat technický stav vozidla, mít plně natankovanou nádrž, doplněny ostatní kapaliny a překontrolováno nahuštění pneumatik,
- pro okamžitou akceleraci motoru mít před výjezdem zahřátý motor,
- znát taktiku jízdy při přepravě, zvláště v možných krizových situacích.

Povinnosti ochránce:

- znát trasy přepravy a jejich riziková místa,
- provádět pozorování a profesionální krytí po dobu přepravy,
- zbraň mít připravenou k okamžitému použití, a to i ve vozidle.

Povinnosti kurýra:

- plná odpovědnost za řádné převzetí a předání hotovosti včetně dokladů od ní,
- provádí veškerou manipulaci s bezpečnostním zavazadlem,
- provádí pozorování,
- je vybaven spojovacími prostředky (jejichž funkčnost je povinen před výjezdem otestovat),
- je vybaven bezdrátovým tísňovým hlásičem napojeným na detektor vnímání polohy těla. [2]

3.2.1 Příprava přepadení transportu

Analýzy skutečných případů ukázaly, že přepadení vždy předcházelo získávání informací o přepravě (dokonce i profesionální pozorování a sledování) a dokonalé plánování.

Získávání informací o přepravě:

Takovéto získávání informací směřuje do prostředí peněžních ústavů a podniků nabízejících soukromé bezpečnostní služby či jiných organizací. Příznaky těchto aktivit se mohou projevit ve dvou rovinách:

- a) Pronikání do prostředí peněžních ústavů nebo soukromých bezpečnostních služeb, čímž rozumíme:
 - získávání potřebných informací z různých zdrojů (odposlechy hovorů, přečtené mandátní smlouvy a jiné písemnosti související s přepravou, vnitřní předpisy o přepravě),
 - odhady výše tržeb v jednotlivých obdobích a tedy i množství přepravovaných peněz (například v období Vánočních svátků bude předpoklad vysokých tržeb v supermarketech),
 - osobní kontakty na pracovníky, jenž jsou nositeli informací o přepravě,
 - získávání těchto osob pro účast na přípravě, či samotném provedení přepadení (formou korupce nebo vydírání),
 - získání zaměstnání v peněžních ústavech nebo soukromých bezpečnostních službách, poskytujících přepravu peněz a cenin.

- b) Vnější pozorování a sledování, a to:
 - zjišťování způsobů a organizace transportu,
 - sledování jízdních tras a tipování vhodných míst pro přepadení,
 - zaznamenávání registračních značek vozidel a časových údajů pro konkrétní úseky trasy,
 - ověření místa činu a naplánování únikové cesty. [2]

Plánování přepadení

- profesionální pachatelé intenzivně a velice důsledně plánují postup loupežného přepadení transportu i obstarání prostředků nezbytných k přepadení (maskovací prostředky, dopravní prostředky, zbraně, úkryty apod.);
- používají jen odcizených motorových vozidel (osobních, nákladních i autobusů). Plánují veškeré detaily jako např. kterým vozidlem odjedou z místa činu, kterou cestou a kam, případně budou-li muset využít nelegálního způsobu jak se dostat na dálnici, budou-li přestupovat do dalšího vozidla a kde, použijí-li útěkovou výpomoc (tzv. „průzkumné vozidlo“);
- důležitou částí plánování je dokonalá dělba úkolů (kdo, kde, kdy a co bude přesně dělat);
- které vozidlo bude použito (kdy, odkud, kam kdo s ním pojedje, jak bude vybaveno, jaký úkol bude vozidlo plnit na místě činu, kde zůstane po činu, resp. kam a s kým odjede);
- jak bude pachatel vyzbrojen (případně kdy a jak může zbraně použít);
- kde jsou připraveny úkryty pro odcizené peníze a poslední útěkové vozidlo, kdo, kdy a kde se zbaví prázdných peněžních schránek, kdo a jakým způsobem provede zničení maskovacího oblečení a kukel, kdy a kde bude přepočtena a rozdělena kořist;
- příprava alibi pro každého z pachatelů.

3.2.2 Nejčastější způsoby přepadení peněžních transportů

Obecně lze říci, že základní způsoby přepadení peněžních transportů jsou následující:

- využití „chodnickového rizika“,
- zablokování transportního vozidla na veřejné komunikaci
- jiné způsoby.

Využití chodníkového rizika:

Pachatelé přepadnou členy přepravní skupiny v okamžiku, kdy se vyskytují mimo přepravní vozidlo, a to:

- ihned po opuštění vozidla převážejícího peníze (tzn. při vykládání)
- v objektu zákaznické firmy, kam se peníze převážejí
- nebo při návratu k vozidlu (tzn. při nakládání peněz).

Příklad využití chodníkového rizika:

Přepravní vozidlo vjíždělo před vchodem pro personál tržnice pod přístřešek. Osádka zůstala správně nejdříve asi 15 minut sedět ve vozidle. Když pak jeden člen osádky otevřel postranní posuvné dveře budovy tržnice, ucítil třesnutí a oči ho začaly pálit. V též moment začal jeden pachatel střílet ze samopalu na vozidlo a zničil pravé vnější zpětné zrcátko. Útočníci byli skryti na přístřešku budovy tržnice. Jeden hodil delší trubku z PVC do skuliny vzniklé otevřením posuvných dveří. Pachatelé sestoupili z přístřešku dolů.

Osádka se snažila uzavřít zevnitř dveře závorou. Během přepadení pokračovala střelba za samopalu na vozidlo. Přes tento masivní útok, při němž došlo k poškození vozidla, se osádce podařilo s vozidlem prchnout. Žádná osoba nebyla zraněna. Pachatelé uprchli bez kořisti osobním automobilem. [2]

Obr. 14 – Chodníkové riziko [5]

Zablokování přepravního vozidla:

Kritériem pro výběr vhodného místa přepadení peněžního transportu bývá především:

- nedaleko vedoucí dálnice,

- možnost nelegálního vjezdu na ni,
- nepřítomnost bezpečnostních kamer v okolí voleného místa,
- obvykle ne příliš frekventované místo (mimo město).

Někteří profesionální pachatelé se připravují na spáchání loupežného přepadení tak pečlivě, že:

- získaných ručních palných zbraní se dotýkají pouze v rukavicích, aby na nich nezanechali daktyloskopické stopy,
- provádějí pokusy (např. zkouška účinnosti zbraní),
- vedou konspirativní způsob života (používají přezdívky, mají telefonní karty zakoupené na cizí jména, pronajímají prostory potřebné k ukrytí jak sebe, tak vozidel a kořisti).

Postup pachatelů:

- zablokování transportního vozidla odcizenými vozidly,
- přinucení posádky k vydání zásilky, případně využití těžkých zbraní či výbušnin k proniknutí do transportního prostoru,
- následně je osádka transportu přinucena opustit vozidlo a lehnout si na zem,
- pachatelé se zmocní lupy a podle plánu opustí místo činu.

Příklad zablokování přepravního vozidla:

Dne 22.11.1996 v 21.55 hod. zastavilo více pachatelů s dvěma vozidly (jedním autobusem a osobním vozem VW Passat) přepravní vozidlo na výhodném místě. Přepravní vozidlo krátce před tím převzalo peněžní hotovost v jednom nákupním středisku. VW Passat zablokoval transportní vozidlo zepředu tak, že jel proti němu a těsně před ním zastavil. Současně bylo vozidlo zezadu zaklíněno autobusem. Ze křoví vyskočil jeden pachatel a ohrožoval osádku pancéřovou pěstí. Z autobusu a Passatu vystoupili nejméně tři pachatelé, z nichž dva byli ozbrojeni samopaly Pump-Gun. Osádka otevřela vnější dveře. Řidič a spolujezdec byli donuceni vystoupit a položit se na zem vedle vozidla. Pachatelé

přeložili peněžní schránky z přepravního vozidla do autobusu. V tu chvíli náhodně přijížděli svědci v osobním autě. Pachatelé je ohrožovali samopalem a vyzvali k tomu, aby zmizeli. Svědci uprchli opačným směrem a od nejbližší čerpací stanice vyrozuměli Policii. Pachatelé použili k útěku autobus, odjeli nedaleko do blízkosti dálnice, kde v lese přisedli do dalšího předem připraveného vozidla a s ním vjeli otevřenými mřížovými vraty na dálnici.

Obr. 15 – Zablokování [5]

Jiné způsoby:

Jedná se o různé maskované taktiky pachatelů. Patří zde například tyto léčky:

- předstírání dopravní nehody (údajně zraněná osoba je položena do vozovky tak, aby nebylo možné ji objet),
- předstírání policejní kontroly,
- fingované práce na vozovce (využití přenosné světelné signalizace pro omezení provozu na pozemní komunikaci),
- zastavení transportního vozidla střelbou z jedoucích vozidel.

Obr. 16 – Předstírání policejní kontroly

3.3 Přepadení VIP (velmi významných osob)

„VIP“ neboli „velmi významnými osobami“ rozumíme zpravidla celebrity, osoby působící ve vysoké politice nebo velmi bohaté podnikatele. V této části práce budou rozebrány důvody, způsoby a místa nabízející možnost přepadení těchto osob.

Po roce 1989 se v České republice stále prohlubují společenské rozdíly. Je to zapříčiněno obrovským nárůstem množství podnikatelů. Někteří jsou velmi úspěšní (tím pádem i silně finančně zajištění), někteří jsou méně úspěšní, ale existuje také skupina lidí, kteří svůj osud tzv. „nevzali do svých rukou“ a pracovat také nechtějí. V tomto ohledu lze zmínit jednu lidskou vlastnost, která je zásadním problémem a primární příčinou následných přepadení a tou je ZÁVIST. Vezmeme-li v úvahu tuto lidskou vlastnost, materiální zajištění osob, jejichž postavení ve společnosti se pohybuje na nejnižších stupíncích (neúspěšných/zadlužených podnikatelů nebo osob nepracujících) a přičteme-li k těmto skutečnostem sklon k nezákonnému jednání, získáme jeden z nejběžnějších profilů pachatele přepadení VIP.

3.3.1 Důvody přepadení VIP

Přepadení VIP bývá prováděno z následujících důvodů:

- získání finančního případně jiného materiálního obnosu (např. peněžní hotovost, diamanty, drahé kovy, cenné listiny),
- zneužití postavení osoby k získání nemateriálních statků (např. získání potřebných konkurenčních informací, přinucení k podpisu smlouvy, přinucení k plnění určitých závazků),
- získání lepšího společenského postavení (např. donucení ke vzdání se funkce),
- touha po zveřejnění své osoby.

3.3.2 Kategorie hrozeb

Při určování hrozeb je nutné uvědomit si, že ne vše budou vysloveně fyzické hrozby proti VIP. Někteří specialisté na tělesnou osobní ochranu rozdělují hrozby do čtyř hlavních kategorií:

- ohrožení bezpečnosti (života a zdraví) VIP,

- ohrožení bezpečnosti (života a zdraví) rodiny VIP,
- ohrožení duševní pohody VIP,
- ohrožení soukromí VIP.

Některé hrozby však mohou přesahovat hranice jedné kategorie a zasahovat do druhých. Například anonymní telefonát, kterým někdo VIP vyhrožuje, že unese jeho dítě, lze současně zařadit do několika kategorií.

3.3.2.1 *Specifikace posouzení hrozby*

Jednoduchý způsob, jak specifikovat proces posouzení hrozby, je rozdělit možné oblasti hrozeb nebo rizik.

Do první oblasti lze zařadit hrozby, které souvisejí přímo s osobností VIP:

- majetek a společenské postavení,
- proslulost a angažovanost na veřejnosti,
- politická stanoviska,
- nutnost cest do jistých oblastí.

Do druhé oblasti spadají hrozby související s klientovým postavením:

- jako symbolu vlády, určité obchodní společnosti nebo filozofie,
- jako osoby vybavené jistou autoritou,
- jako osoby zastávající jisté politické názory,
- jako veřejné osoby, která často vystupuje v médiích,
- jako osoby, která často cestuje do zahraničí,
- jako představitele určité politické strany nebo náboženské skupiny, která vede boj o moc na mezinárodní scéně. [3]

3.3.3 Typy hrozeb (způsoby útoků)

Hrozby lze členit podle toho, jak se při útocích projevují, na:

- slovní útoky,
- házení předmětů,
- napadení zbraněmi vedeným úderem (například baseballová pálka),
- napadení bodnými či sečnými zbraněmi,
- napadení ukrytými střelnými zbraněmi,
- útok vedený autem nebo kolonou aut,
- útok vedený výbušninou,
- střelba ze zálohy,
- napadení biologickými nebo chemickými látkami,
- únos.

3.3.4 Potencionální útočníci

Hrozby lze také hodnotit podle toho, od koho může pocházet.

Mohou to být:

- lidé s duševní poruchou,
- lidé ovlivnění nějakou utkvělou představou,
- nespokojení zaměstnanci nebo lidé, kteří hledají práci,
- lidé, kteří usilují o osobní pomstu,
- osoby s kriminální minulostí,
- teroristé,
- profesionální úkladní vrazi,
- agenti cizích zpravodajských služeb nebo příslušníci cizích zvláštních sil,
- únoscí, jimž jde o finanční zisk nebo chtějí vzít VIP jako rukojmí.

3.3.5 Stupeň ochrany

Je-li stanoven stupeň hrozby, je třeba rozhodnout o nezbytném stupni ochrany. Na to však mají vliv i mnohé jiné faktory než jen samotná hrozba. Například volba VIP, jaký stupeň ochrany požaduje a jaký si může dovolit z finančního hlediska.

3.3.5.1 *Maximální stupeň ochrany (velké ochranné týmy)*

Tento stupeň ochrany zřejmě využívají nejvýznamnější vládní činitelé, popřípadě velmi bohatí a vlivní podnikatelé.

K ochraně takových osob a jejich rodinných příslušníků mohou být využity až desítky mužů, kteří mohou být rozděleni do několika týmů. V takové sestavě pak můžeme najít osoby plnící funkce:

- hlavní velitel,
- řidič VIP,
- kontraodstřelovači,
- členové předsunutých týmů,
- specialisté na elektronické zabezpečovací systémy,
- lidé, kteří obstarávají zpravodajské informace pro zhodnocení hrozby,
- tým zajišťující bezpečnost klientova bydliště.

Taková sestava však bývá velice nákladná a v České republice je velmi málo využívána. Většina ochranných týmů však nejraději operuje s pěti lidmi kolem klienta – čtyřčlenný „box“ plus velitel týmu. Kromě toho je však nezbytné mít k dispozici dva vycvičené řidiče se speciálně vybavenými vozy – jeden, v němž jezdí VIP a rodinní příslušníci a v němž jede také velitel týmu, a druhý se zbývajícími příslušníky ochranného týmu. Obecně platí, že když se VIP vyskytuje v místě bydliště, mohou noční směnu zajistit dva nebo tři osobní strážci.

3.3.5.2 *Malé ochranné týmy*

Zde řadíme týmy, které jsou tvořeny maximálně pěti členy. Zajištění úplné ochrany takovým týmem je těžké. Nelze totiž zajistit podpurné činnosti a VIP se tak stává

snadnějším cílem útoku. Jedná se však o mnohem levnější variantu zajištění osobní ochrany VIP. Na druhou stranu existují významné osoby, které by si mohly dovolit mnohem dražší a početnější ochranku, přesto dávají přednost méně početnému ochrannému týmu. Jsou s tím spojeny určité výhody, například na cestách lze mnohem snadněji plánovat a pružněji zacházet s časem. Členové malého ochranného týmu mají obvykle připravená zavazadla a doklady tak, aby mohli okamžitě opustit hotel nebo místo, v němž se VIP zdržuje a rychle se přemístit. Menší tým lze rovněž snadněji obměňovat a jeho členové často dokáží nápaditě řešit problémy, které ve větších týmech řeší specialisté.

3.3.6 Funkce jednotlivých členů týmu

Aby se VIP dostalo dostatečné ochrany, je nutné bez ohledu na velikosti týmu zajistit velký počet různých úkolů.

Velitel týmu

Aby mohl jakýkoliv tým fungovat, vždy v něm musí být někdo, kdo má pravomoc velet. Velitelský post představuje základnu pro shromažďování informací a hlavní komunikační uzel pro ochranný tým. Na druhou stranu také nese odpovědnost za jednání svého týmu.

Tým těsné ochrany

Členové tohoto týmu zajišťují téměř veškerou ochranu VIP a to při příležitosti jakýchkoliv návštěv, cestování osobním automobilem, letadlem, případně dalšími dopravními prostředky. Zajišťují také ochranu při pracovních jednáních, veřejných vystoupeních, doslova téměř při každém pohybu VIP. Některé významné osoby mají speciální tým, který dohlíží na jejich bezpečnost v místě bydliště (toto je jediný případ, kdy odpadá střežení týmu těsné ochrany).

Úkolem týmu těsné ochrany je zajistit naprosté bezpečí VIP při pohybu v rizikových prostorách. Mnohdy se dá říct, že členové těchto týmů dělají živé štíty VIP.

Jednotka pro ochranu rodiny VIP

Nebezpečí, jemuž je vystaven VIP, se vždy částečně přenáší i na jeho rodinu, a proto si v některých případech volí menší ochranný tým, který se stará o bezpečnost

manželky a dětí významné osoby. Tento tým může být tvořen třeba jen dvěmi osobními strážci, jejichž hlavním úkolem je zabránit únosu těchto osob. Ne všechny VIP si tuto službu (další členy ochranných týmů) mohou dovolit.

Utajená ochrana

Tento forma ochrany je rovněž velmi efektivní a to v případě, je-li k dispozici nějaký vycvičený specialista na těsnou ochranu. Jestliže je takový osobní strážce běžně považován za klienta tajemníka nebo jiného blízkého spolupracovníka, je pak možné, aby doprovázel VIP při obchodních schůzkách nebo jiných akcích, kam obvykle nemají členové ochranky přístup. V některých případech může tuto roli plnit členka ochranného týmu vycvičená k tomu, aby dokázala hrát roli sekretářky, a přitom aby všichni byli přesvědčeni, že ochranka zůstala „za dveřmi“.

Řidič vozu VIP

Ochranné týmy se rovněž starají o dopravu VIP. Jestliže je k dispozici pouze jeden osobní strážce, může působit současně jako řidič, i ten, kdo se stará o bezpečnost VIP. V tom případě je nutné, aby strážce absolvoval nejen výcvik útočné a obranné jízdy, ale i dovedností nutných pro těsnou ochranu. Mnohem výhodnější však je, jestliže se řidič může soustředit pouze na svůj úkol. Navíc je dobré, když zůstane v autě, aby byl schopen reagovat v případě, že je potřeba VIP rychle odvézt, nebo aby zabránil případným pokusům automobil poškodit nebo pod něj umístit výbušninu. Řidič vozidla bývá zodpovědný za plnou funkčnost vozidla (provádí kontrolu funkčnosti vozidla a v případě poruchy zajistí servis).

Specialisté

Velké ochranné týmy mohou mít k dispozici specialisty, kteří se podílí na ochranné práci týmu. Jsou to například:

- kontraodstřelovači (speciálně vycvičení lidé, kteří zaujmají postavení, z nichž mohou pátrat po odstřelovačích, jež by v daném místě mohli ohrozit VIP, jejich úkolem je rychle odhalit a zneškodnit skrytého útočníka),
- ochránci sídla VIP (specialisté v oboru elektronických zabezpečovacích systémů a systémů CCTV nebo také psůvodi),

- operátoři detektorů kovů,
- specialisté na výcvik a na zpravodajskou činnost. [3]

Obr. 17 – Prezident ČR a jeho osobní strážce

[4]

Ochranu VIP provádějí zpravidla pracovníci soukromých bezpečnostních služeb (jsou nazýváni bodyguardi = osobní strážci) nebo také pracovníci Ochranné služby Policie České republiky (zajišťují permanentní střežení daných ústavních činitelů, příslušníků zahraničních delegací nebo osob s cizí státní příslušností, k jejichž střežení nás zavazují mezinárodní dohody - jsou to v první řadě prezidenti republik, předsedové vlád, ministři zahraničních věcí a další významné osobnosti). Zpravidla je osobní ochrana prováděna ochranným týmem, nebo jedním bodyguardem.

4 MOŽNÉ NÁVODY PRO JEDNÁNÍ PŘI PŘEPADENÍ

V této kapitole jsou rozpracovány návody pro možná jednání při přepadení v situacích charakteristických pro pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti.

4.1 Přepadení banky

Každá pobočka banky by měla mít svá režimová opatření a systém ochrany proti možnostem přepadení, tak aby ochránila jak své zákazníky, pracovníky tak i materiální hodnoty, jež jsou v bance uloženy (finanční hotovost, cenné papíry, smlouvy a podobně). Mezi tato opatření patří:

A) Technické prostředky:

- elektronické (kamerové systémy CCTV, přístupové systémy, bezpečnostní časové trezory, bezpečnostní hlásiče apod.),
- mechanické (bezpečnostní dveře, neprůstřelná skla bankovních přepážek, bezpečnostní mříže apod.),

B) Režimová opatření (výkon strážní služby pracovníky průmyslu komerční bezpečnosti),

C) Povinnosti pracovníků banky a organizace jejich práce:

- pracovníci určeni pro otevírání a zavírání pobočky,
- kontrola klíčů v pobočce,
- otevírání a zavírání trezorů a pokladních sejfů apod.

4.1.1 Návod pro jednání při přepadení

V případech, kdy přijde pachatel k přepážce, vytáhne na pracovníka banky zbraň a požaduje finanční hotovost, není na místě klást aktivní odpor, pracovník by se tímto jednáním vystavil zbytečnému riziku ohrožení života a zdraví.

Je nutné proto postupovat takto:

- Pokuste se překonat své leknutí, alespoň navenek zůstat klidní a sebejistí.
- Zvažte situaci (veškeré okolnosti) a přemýšlejte, než něco podniknete.

- Pokud vám pachatel vyhrožuje použitím zbraně, zachovejte klid a přesně dodržujte jeho příkazy tak, aby neznervózněl a nezačal užívat násilí. Jestliže je to možné, opakujte pachateli jeho příkazy dříve, než začnete jednat.
- Držte ruce v poloze viditelné pachateli a vyvarujte se rychlým pohybům, které by mohl útočník špatně pochopit.
- Poskytnout pachateli jen to, o co si žádá (braňte se tomu, abyste ze strachu a obav vycházeli pachateli iniciativně více vstříc než musíte).
- Neklad'te ozbrojenému lupiči ani aktivní, ani pasivní odpor.
- Neopouštějte zónu zabezpečeného prostoru, neotvírejte zajištěné dveře, nejste-li k tomu nebezpečnými okolnostmi donuceni.
- Pokud nejste bezprostředně ohroženi, uveďte co nejrychleji do provozu „tichý poplach“.
- Hlasitý poplach je možné spustit pouze v případě, že se vy i všichni ostatní zaměstnanci nacházíte v bezpečnostně chráněných zónách a v hale se nenachází žádní klienti nebo jiné nezúčastněné osoby.
- Plňte pachatelovy pokyny s rozvahou, snažte se získat čas, neboť čas pracuje právě pro vás, nikoliv pro pachatele.
- Mít připravenou tzv. návnadu, tj. předem nachystanou menší hotovost s označenými bankovkami, případně bezpečnostní prvek, který zajistí znehodnocení bankovek za určitou dobu po opuštění budovy banky (například kouřící bankovky, popřípadě jiné chemické nástrahy).
- Snažte si zapamatovat vnější identifikační znaky pachatele (pro účely následného vyšetřování),
- Jakékoliv napsané příkazy, které pachatel požaduje, uchovejte a zapamatujte si, kde se pachatel pohyboval a čeho se dotýkal.
- Pokud je to možné, sledujte směr pohybu pachatele, počet a vzhled spolupachatelů a ostatní relevantní okolnosti.

- Žádný zaměstnanec by neměl podnikat nic, co by ohrozilo jeho nebo bezpečnost spoluzaměstnanců a zákazníků.

4.1.2 Návod pro jednání při přepadení po vzetí rukojmí

V případě vzetí rukojmí při přepadení je nutné dodržovat tyto zásady:

- Všichni zaměstnanci mají jednat tak, aby zachovali bezpečí jak rukojmího, tak i ostatních osob.
- Stanete-li se rukojmím, zachovejte klid, zbytečně na sebe neupozorňujte, ale snažte se s pachatelem komunikovat, je-li tomu přístupný (můžete si tak zapamatovat zvláštnosti jeho hlasu a řeči).
- Pachateli by mělo být oznámeno, že všechny jeho požadavky s ním budou projednány.
- Neprodleně by se mělo vyhovět všem příkazům pachatele a vydat mu i nastražené peníze (případně chemické nástrahy pro znehodnocení peněz), je-li to možné.
- Nemělo by být spouštěno poplachové zařízení nebo telefonicky vyrozuměna Policie ČR.
- Jestliže je to možné, pachatel by měl být vyzván, aby propustil rukojmí poté, co jsou všechny jeho příkazy splněny.
- Když pachatel opustí pobočku, měl by být vyhlášen poplach a informována Policie ČR o všech okolnostech přepadení.

Při takovémto přepadení je nutné přednostně zvažovat následky svého jednání, tak aby nebyl ohrožen život držené osoby ani váš.

4.1.3 Návod pro jednání po přepadení

Po přepadení je nutné reagovat co nejrychleji a jednat takto:

- Uvézt do chodu poplašná zařízení, telefonicky kontaktovat Policii a sdělit operačnímu důstojníkovi nezbytné informace.

- Zaměstnanci by měli provádět úkoly, které jim byly již dříve předepsány pro případ loupežného přepadení.
- Zaměstnanci, kteří byli při přepadení nějak postiženi, mají být okamžitě odvedeni z postiženého prostoru. Mají být izolováni a pak požádáni, aby vyhotovili zprávy a vyplnili potřebné formuláře.
- Sdělovacím prostředkům by měl odpovídat na dotazy jen kompetentní pracovník.

Po přepadení je nutné jednat tak, aby bylo zachováno co největší množství jak daktyloskopických, tak i trasologických, případně jiných stop umožňujících následné dohledání pachatelů.

4.2 Přepadení peněžních transportů

V průběhu jízdy by se všichni členové přepravní skupiny měli podílet na sledování situace, a to i za vozidlem, a navzájem si sdělovat své postřehy. Nesmějí se věnovat takovým činnostem, které by odváděly jejich pozornost (jíst, pít, kouřit, bavit se, číst si a podobně). Jízda by měla být maximálně plynulá a bez zbytečných přerušení. Jakékoliv přerušování jízdy na trase je situací příznivou pro jeho napadení. Zejména zastavení vynucené vnějšími okolnostmi musí vyvolat zvýšenou ostražitost a eventuelně i odpovídající reakci přepravní skupiny. Častým důvodem k výraznému zpomalení nebo až k zastavení vozidla bývá místní úprava pravidel provozu na pozemních komunikacích na trase a aktuální dopravní situace (křižovatky s předností v jízdě, nepřehledný vjezd na hlavní komunikaci a podobně). Dále je třeba dávat pozor na nečekané objížďky, jež vedou vozidlo na trasu s rizikovými místy, jež jsou vhodná pro přepadení. Vzniknou-li takové pochybnosti, je lepší objížďku nepoužít a raději se vrátit na bezpečnou například záložní trasu. Další zvýšené pozornosti je nutné dbát v případech, kdy se jedná o pokyny a výzvy příslušníků Policie ČR nebo jiných osob vyhláškou stanovených, kterých je osádka povinna uposlechnout. V takovýchto případech je nutné ihned zhodnotit situaci, zejména z jakého důvodu je zastavována, v jakém místě, kolik je přítomno osob, jejich chování, zda jsou před či za vozidlem další vozidla, možnost úniku z místa apod. Má-li osádka pochybnosti o věrohodnosti situace a je-li nevyhnutelné zastavit, měla by se snažit tak učinit v co největší

vzdálenosti od daného místa. Stejně je nutné postupovat i v případech dává-li osádce pokyn policista a z okolností není zřejmé, že jde skutečně o policisty (vozidlo není označeno nápisem Policie, na místě nejsou další zastavovaná auta apod.). Při zastavení se nikdy nevypíná motor!

Má-li transportní vozidlo účast na dopravní nehodě, musí splnit veškeré povinnosti ukládající zákonem. Nehoda způsobená jiným účastníkem provozu na pozemních komunikacích může být součástí přepadení, je proto nutné, v případě, že zůstane transportní vozidlo pojízdné, nechat motor v chodu, zůstat na svém místě a v nezbytném případě může vystoupit jeden člen transportní skupiny. Každou takovou situaci je nutné neprodleně hlásit centrálnímu dispečinku s co největším počtem informací (událost, místo, postup a podobně).

V zásadě je nutné dodržovat tyto pravidla:

- informovat centrální dispečink nebo určené pracoviště organizační složky o každém zastavení vozidla, jež bylo vynuceno mimořádnými okolnostmi;
- pokud provádí přepravu zaměstnanci vlastní ochrany bez vnějších znaků, může osádka o faktu, že jde o přepravu peněz, informovat pouze orgány Policie ČR, aby jí umožnily co nejdříve pokračovat v jízdě;
- u nehod s následky zranění osob má vždy přednost ochrana života a zdraví osob před věcnými hodnotami (tedy i převáženými penězi a cennostmi);
- u každého zastavení je nutné, aby osádka sledovala situaci ve všech směrech, především za vozidlem;
- při hodnocení okolností, na jejichž základě byla osádka nucena zastavit, lze vycházet z předpokladu, že fingovaná situace je zpravidla připravena až bezprostředně před příjezdem transportního vozidla, tzn. že jde o jednoduše naaranžovaný stav v daném místě. Zvláště nebezpečné jsou situace, při nichž je osádka přinucena zastavit náhle (vstup chodce do vozovky, výjezd vozidla z vedlejší komunikace a podobně). V těchto případech záleží jen na schopnosti řidiče rychle reagovat, snažit se vyhnout překážce a pokud možno pokračovat v jízdě.

V případě technické poruchy na vozidle je nutné rozlišit, zda jde o přepravu vlastními ochrannými silami organizace nebo o přepravu prováděnou soukromými bezpečnostními službami.

Jde-li o přepravu prováděnou vlastními ochrannými silami organizace bez zjevných znaků, může odstraňovat závadu pouze jeden člen osádky, ostatní musí provádět pozorování a krytí jeho činnosti. Je-li porucha na místě neodstranitelná, musí být informováno určené pracoviště organizační složky, které stanoví další postup (nahrazení vozidla jiným, jeho odtažení, přivolání odborného servisu, či převzetí ochrany přepravy hotovostí soukromou bezpečnostní službou).

Jde-li o přepravu prováděnou soukromou bezpečnostní službou, měla by osádka postupovat takto:

- nahlásit ihned závadu centrálnímu dispečinku,
- pro hlášení použít stanovených kódů,
- vozidlo smí opustit jen část osádky a to po předchozím souhlasu centrálního dispečinku, je-li vyloučeno jakékoliv riziko,
- nedostane-li osádka souhlas k opuštění vozidla, musí bezpodmínečně vyčkat, než se k zajištění bezpečnosti dostaví buď Policie ČR nebo než vlastní firma vyšle na místo závady odbornou posilu,
- odstranění technické závady jako je například výměna pneumatiky lze provést teprve poté, kdy posily zajistí vozidlo,
- problém technické poruchy vozidla lze také vyřešit tak, že přepravované hodnoty se přeloží do jiného vozidla.

Při podezření, že někde na vozidle nebo v něm by mohla být umístěna trhavina, měla by osádka reagovat takto:

- přerušit kontrolu, niče se nedotýkat,
- zdržovat se v dostatečné vzdálenosti od vozidla,
- vyrozumět Policii ČR,
- uzavřít bezprostřední okolí a varovat osoby vyskytující se v blízkosti, než se dostaví Policie ČR,

- nekouřit v ohroženém obvodu,
- zamezit použití rádio-spojení z důvodu možné iniciace výbuchu. [2]

4.2.1 Návod pro jednání při přepadení transportu

Při přepadení přepravního vozidla je nutné dodržovat následující pravidla:

- ovládněte se, zůstaňte klidní a zachovejte si chladnou hlavu,
- neriskujte nic, co by mohlo být pro osádku vozidla nebezpečné,
- ponechejte vozidlo uzamčené, aby nedošlo k vzetí rukojmích,
- zapamatujte si poznávací rysy pachatelů a jejich vozidla,
- bezprostřední obrana není na místě (pachatelé mají výhodu momentu překvapení),
- spusťte „tichý poplach“ (je vyrozuměn centrální dispečink, který pak může odposlechnout také rozhovory ve vozidle a kolem něj),
- poříd'te si poznámky, případně nákresy, které mohou později pomoci při rekonstrukci činu a průběhu vzniku škod,
- je-li to možné (pachatelé nejsou ozbrojeni těžkými zbraněmi, kterými by mohli ohrozit osádku uvnitř transportního vozidla), spusťte zvukový poplach (zapne se siréna umístěná na vozidle, varovné blikající zařízení a světlomety vozidla, které se v krátkých časových intervalech rozsvěčují a zhasínají),
- předejte centrálnímu dispečinku věcně krátkou, ale precizní informaci o stavu akutní situace, aby bylo možno zařídit rychlou a účinnou pomoc zvenčí.

Při dodržování těchto základních pravidel chování by neměly vzniknout žádné extrémní následky jako například těžká újma na zdraví či životech posádky transportního vozidla. V případě jiného postupu nebo nepředvídatelného jednání by pachatelé mohli být vyprovokováni k užití bezohledného použití zbraní proti osádce.

4.2.2 Návod pro jednání při přepadení transportu střelbou

V případě použití palných zbraní proti transportnímu vozidlu je nutné jednat následovně:

- okamžitě podat hlášení centrálnímu dispečinku i Policii ČR,
- ujet ze zóny ohrožení střelbou vyšší rychlosti než 60 km/hod.,
- pokud nelze ujet a víme již odkud se střílí, zastavíme vozidlo tak, aby mohlo být využito ke krytí,
- okamžitě opustíme vozidlo a zaujmeme za ním pozici pro střelbu,
- pokračuje-li střelba i po zastavení vozidla, střelbu opětuje již při jeho opuštění, abychom kryli únik z vozidla,
- jsou-li alespoň dva členové přepravní skupiny ozbrojeni, ve střelbě se střídají (jeden střílí, druhý pozoruje okolí a případně přebíjí zbraň),
- pozici za vozidlem neudržíme trvale (je jen přechodná), snažíme se přemístit do bezpečnějšího krytu, pohybujeme se však jeden po druhém za doprovodu krycí palby nikoliv současně,
- situaci se snažíme zvládnout až do příjezdu policie či výjezdové skupiny vyslané centrálním dispečinkem.

V případě dodržení těchto pravidel je možné snížení škod a především zajištění maximální možné ochrany života a zdraví osádky transportního vozidla v dané situaci.

4.3 Přepadení VIP

Pracovník provádějící osobní ochranu VIP by se měl řídit těmito pravidly:

- být neustále ve stěhu, bez ohledu na to, o jaký úkol jde,
- nenechat svého klienta v době služby ani na okamžik nestřeženého,
- být připraven vrhnout se nebo vstoupit mezi klienta a potenciální hrozbu,

- nenechat se ničím rozptylovat a neustále myslet na svůj hlavní úkol, kterým je ochrana klienta,
- připravovat se také mimo službu – informovat se o tom, co by mohlo klientovi potenciálně hrozit,
- být ostražitý před vším, co se vám jeví jako podezřelé,
- odrazovat svého klienta od rutinních činností a zvyků, které z něj mohou udělat snadný terč,
- chovat se vždy nenápadně a nosit zbraň a další součásti výstroje tak, aby nebyly vidět,
- všemi možnými způsoby se snažit zajistit, aby se nikdo nepovoláný nemohl dostat k informacím o klientovi,
- být neustále ostražitý (pro osobního strážce je vždy výhodnější problému se vyhnout, než ho potom řešit),
- věnovat dostatečnou pozornost detailům (může se stát, že se ochranný tým nechá ovlivnit obavami z teroristického útoku a zapomene pro svého klienta zajistit ten nejbezpečnější stůl v restauraci),
- osobní strážce by se měl naučit sledovat ruce všech osob, které se pohybují v klientově blízkosti nebo jeho okolí (obecně lze říci, že ruce jsou nejlepším indikátorem nepřátelského záměru),
- jakmile se objeví první náznak problémů, měli by se členové ochranného týmu snažit dostat klienta z místa pryč,
- ochranný tým by měl znát zdravotní stav klienta a členů jeho rodiny, vědět, jakým způsobem lze navázat kontakt s jejich lékařem, a mít přehled o tom, kde se nachází nejbližší nemocnice nebo jak zařídit jakoukoliv speciální lékařskou péči,
- vždy vcházet do dveří budovy, výtahu, toalet a podobně před klientem,
- být zvlášť ostražitý v přítomnosti neznámých osob (především ve výtahu – pokud je to možné, snažit se, aby ve výtahu byl pouze klient, členové jeho doprovodu a osobní strážci),
- kdykoliv je to možné, zajišťovat rezervace v dopravních prostředcích, hotelech, restauracích nebo kulturních zařízeních na jiné jméno než je klientovo,

- spolupracovat s místní policií, hotelovou ochrankou, letištní nebo železniční policií pro zajištění co nejhladšího průběhu cesty,
- mít na paměti, že ve většině případů k teroristickým útokům dochází v době, kdy je VIP ve vozidle,
- snažit se zajistit, aby vůz s klientem nepoutal pozornost,
- sestavit si plány pro krajní případy (únikové trasy, trasa do nemocnice a podobně),
- mít na paměti, že úkolem osobního strážce není jen starat se o klientovu bezpečnost, ale také dbát o jeho soukromí a image na veřejnosti,
- bude-li bodyguard vystupovat jako stoprocentní profesionál, může očekávat, že jeho klient spíše uposlechne jeho rad,
- při výkonu své práce respektovat klientovo soukromí. [3]

Situací, při kterých může být VIP přepadena, je tak velké množství, že nelze přesně specifikovat postup pro konkrétní situace. Je však možné říci, že základním kritériem pro zvládnutí takové situace je připravenost!

4.3.1 Návod pro jednání při přepadení VIP

V ochranném týmu plní každý člen jinou úlohu a proto by se například návod na jednání řidiče VIP při přepadení lišil od návodu pro člena těsné ochrany VIP. Jelikož se ve většině případů jedná o ozbrojené přepadení lze obecně říci, že by členové ochranného týmu měli při přepadení jednat takto:

- snažit se všemi dostupnými prostředky ochránit nejen VIP, ale také svou osobu,
- je-li to dostačující, použijte v případě přepadení z blízka paralyzující prostředky (například elektrický paralyzér či slzotvorný sprej),
- jedná-li se o útok střelnou zbraní, snažit se co nejdříve zasáhnout útočníka,
- mířit na střed cíle,
- brát ohled na nezúčastněné osoby,

- nejsme-li za krytem, neustále míříme na cíl,
- na každého protivníka střílet dvakrát po sobě,
- pokud máme více cílů střílíme na ten, který je nejbezpečnější (zpravidla nejbližší),
- jsme-li kryti a útočníci též, střílíme po jedné ráně na prvního, pak na druhého a znovu opakujeme,
- nestojíme těsně za krytem, nýbrž asi 2-3m za ním, nebo raději ležíme či dřepíme,
- při pozorování a střelbě zpoza krytu je možné vystavovat jen tu část těla, která je k tomu nezbytně nutná,
- nelze vyhlížet z téhož místa dvakrát po sobě,
- jinak střílíme tak dlouho, dokud útočník v útoku neustane,
- upustí-li útočník zbraň, přestaneme střílet, ale stále na něj míříme,
- vždy si počítáme vystřelené náboje,
- při přebíjení se nedíváme na zbraň, ale pozorujeme okolí a zbraň máme stále orientovanou na cíl,
- v případě, že je útočník zraněn a nevíme-li, kolik bylo útočníků, zůstaneme v krytu,
- pokud nejsme kryti udržujeme od útočníka bezpečnou vzdálenost (akce útočníka je totiž vždy rychlejší než reakce obránce),
- překontrolujeme, zda máme zbraň nabitou a připravíme ji ke střelbě,
- teprve pak se můžeme opatrně přiblížit ke zraněnému nebo vzdávajícímu se útočníkovi,
- nikdy se nesmíme k útočníkovi otočit zády ani se k němu přibližovat přímo zepředu,
- není-li k vám otočen zády, naříd'te mu to,
- upozorněte ho, aby vaše pokyny vykonával pomalu,
- vždy musíte zadržnému vidět na ruce,
- nevidíme-li zbraň, necháme pachatele lehnout tváří k zemi, obličejem od nás s upaženými rukama, dlaněmi vzhůru,
- pachatele odzbrojíme a zadržíme do příchodu policie,

- došlo-li při obraně k nějakému zranění, je nutné poskytnout zraněným osobám první pomoc a přivolat lékařskou službu,
- v případě výskytu náhodných svědků incidentu ještě před příjezdem policie, zjistíme jejich totožnost,
- policii poskytneme patřičnou součinnost.

4.4 Jsem řadový občan, jak přežiji loupežné přepadení?

Při kontaktu s útočníkem jde především o to, že ho musí napadená osoba překvapit a šokovat. Tím může odradit útočníka od jeho dalšího útoku nebo alespoň získat čas na rozmyšlení, co dělat dál či přivolat pomoc.

Rady pro občany obecně:

- Buďte obezřetní, zejména když máte u sebe větší obnos, myslete na svoji bezpečnost,
- nechodte poblíž obrub chodníků s taškou/kabelkou přes rameno do silnice,
- vyhýbejte se temným zákoutím a odlehlým uličkám s minimálním provozem, případně ulicím známých pro četný výskyt obyvatel se sklony k páchání trestné činnosti,
- buďte ostražití v peněžních zařízeních či u bankovních automatů,
- neupozorňujte svým chováním, že u sebe máte finanční hotovost nebo cennosti,
- nikdy se nechlubte svými majetkovými poměry (jsou-li záviděníhodné),
- nepodceňujte možné hrozby,
- předcházejte rizikům,
- pozor na tzv. inscenované situace (kdy se někdo snaží odpoutat vaši pozornost pod záminkou následného útoku),
- loupežné přepadení je dílem okamžiku,
- lupič chce obvykle vaše peníze, nikoli váš život, přinuťte se ke klidu a uvažujte, jaké máte šance,
- hlavní je uchránit život a zdraví, chovejte se podle toho,

- jste-li náhodným svědkem loupežného přepadení v bance či v obchodě, je obvykle rozumnější, když zůstanete v anonymitě, neriskujte svůj život či zdraví ani bezpečnost ostatních osob a je-li to možné, přivolejte Policii ČR nebo strážníky městské policie (telefonní čísla 158 a 156),
- větší šance máte při pouliční loupeži. Pachatelé obvykle spoléhají na moment překvapení. Někdy stačí pevně držet kabelku či kufřík, hlasitě zařvat, nebo se zachovat nečekaným a pro pachatele překvapivým způsobem. Vždy věřte své intuici! Zdá-li se vám situace beznadějná (například, když vás pachatel ohrožuje zbraní), neriskujte!
- soustřeďte se na pozorování situace, snažte se zapamatovat si následující znaky: pohlaví, rasa, věk, výška, váha, účes, způsob řeči, barva vlasů a očí, oblečení, jeho pach apod. - i detaily pomohou policii v pátrání po pachateli,
- nehrajte si na hrdinu, pronásledování a zneškodnění lupiče přenechejte profesionálům. Když už má kořist v ruce, je lupič více nebezpečný.

Rady ženám:

- Domů se nechte doprovázet jen dobře známými osobami. Buďte pozorná při vstupu do domů a výtahů,
- nechodte v blízkosti vchodů do domů,
- nezkracujte si cestu temnými a opuštěnými místy,
- při návratu domů buďte ostražitá. Máte-li pocit, že jste sledována nebo byste mohla být obtěžována, hledejte rychle místo, kde je víc lidí, případně žádejte kolemjdoucí o pomoc. Mějte připravený klíč k zamknutí dveří i k obraně, vhodný improvizovaný obranný prostředek je i deštník,
- pokud nesete něco těžkého, co by Vás mohlo při odemykání zdržovat, položte to na zem, odemkněte, vklouzněte dovnitř a teprve potom sáhněte pro svá zavazadla,
- máte-li pocit, že jste sledována, při vstupu do domu volejte „Ahoj! Už jsem doma!“, pokud je v bytě zhasnuto, křičte „Vstávejte!“ a podobná slova budící dojem, že nejste v bytě sama,
- vstupní dveře vždy zamykejte a pokud jste doma sama, nikomu neotvírejte,

- nikdy nejezděte autostopem sama,
- promyslete si, jak byste se v případě přepadení zachovala,
- útočník má vždy náskok - velká šance pro vás, jak získat čas, spočívá v překvapivých reakcích, které útočník nepředpokládá (např. volat „Hurá!“, přimknout se a naznačit spolupráci a souhlas),
- pokud je čas, zkuste mluvit, vyprávět o sobě - kam právě jdete, kde Vás čekají. Vystupujte z anonymity,
- nikdy útočnickovi nevyhrožujte, že jeho jednání oznámíte policii,
- pokud se rozhodnete pro fyzickou sebeobranu, jednejte razantně a rozhodně!

Reakci napadené osoby lze jen těžko předem odhadovat. Mnohdy má napadená osoba pouze jenom několik sekund, kdy se musí rozhodnout, co podnikne a jak se bude bránit. Proto je velmi potřebná jistá připravenost na možné přepadení v konkrétních situacích.

4.4.1 Stručný popis zmíněných obranných technických prostředků

V sebeobraně situaci je možné použít k ochraně života, zdraví případně majetku tyto prostředky:

Obranné spreje

Obranný sprej slouží k dočasnému zneschopnění útočníka a současně k jeho případnému označení neviditelnou barvou, která je znatelná pouze pod UV lampou. Obranné spreje se plní látkami jako je Chloroacetopfenon (CN), Chlorbenzylidenmalonitril (CS) a Oleoresin Capsicum (OC). Látky způsobují palčivou bolest, dočasnou ztrátu vidění (pálení a slzení), obtížné dýchání (rýma, kašel), nevolnost a sníženou koordinaci pohybů. Normální vidění se obnovuje často až za 24 hodin. Látka bývá uvolněna buď ve formě oblaku, pěny nebo tenkého pramínku – tzv. tekutá střela. Dobře působí i proti zdivočelým zvířatům. Pro ženy a dívky jsou vhodné obranné spreje v provedení psacího pera,

zapařovače nebo rtěňky, což nebudí pozornost útočníka. Potom záleží již na konkrétní situaci a nejvhodnějším okamžiku použití přístroje.

Obr. 18 – Obranný sprej [4]

Elektrické paralyzéry

Paralyzéry zlikvidují útočníka okamžitě se sekundovým účinkem, aniž by byl zraněn. Při použití spínače umístěného v rukojeti a zasažení útočníka (dokonce i přes silnou vrstvu oděvu - 1,5 cm) dostane dotyčný elektrický výboj do nervosvalového systému. Paralyzéry působí na celé tělo útočníka, nejzranitelnějšími částmi jsou tříska, stehna, dolní část hrudního koše, ramena, týl, krk a šíje. Uvedené pomůcky využívají elektrošoku o napětí 75, 150 nebo 200 KV.

Obr. 19 – El. paralyzéry [4]

Plynové pistole

Plynové pistole slouží k vystřelování látky s dráždivým účinkem (jako u sprejů) až na vzdálenost 5 metrů. Trh nabízí slzotvorné náboje s dráždivou látkou CN, CS a PV (Nonivamid - technický pepř). Mohou vystřelovat i signální nábojky nebo nábojky akustické, které jsou uzpůsobeny pro vytvoření hlukového efektu. Plynové pistole mají většinou podobu pistole nebo revolveru některé renomované firmy a k jejich přednostem patří i odstrašující účinek zvukového a světelného efektu při střelbě. Například plynových revolverů je celá řada. Jsou nabízeny ve třech variantách jako startovací, plynové a poplašné. Prodej těchto zbraní je povolen jen osobám starším 18 let. Zbrojní průkaz není třeba.

Tato výhoda se však může v některých případech změnit v nevýhodu. Především při použití plynové pistole proti útočníkovi, který je ozbrojen pistolí opravdovou. Tím ho můžeme vyprovokovat k činu, který ani původně neplánoval. Plynová pistole se tak stává pro obránce hrozbou. Zkušenosti policistů to jenom potvrzují.

Obr. 20 - Plynová pistole Walther P22

Osobní alarm

Osobní alarm pomůže při napadení, slouží k ochraně brašen, batohů atd. Přístroj se upevní zvenku na tašku a spouštěcí tkanice se přiváže k poutku kalhot či sukně nebo je možné si ji omotat kolem zápěstí. Při pokusu o krádež dojde k vysunutí kolíčku na druhém konci tkanice, a tím ke spuštění sirény alarmu o síle až 103 dB.

Osobní alarmy jsou konstruovány tak, aby jich bylo možno využít k jednoduchým ale i složitějším aplikacím při dodržení zásady snadné a hlavně rychlé akceschopnosti. Při

nebezpečí zatáhneme za poutko kolíčku osobního bezpečnostního alarmu. Zaktivizuje se vestavěná siréna spolu se světelnou signalizací, což útočníka určitě překvapí a odradí, a nám umožní lépe si připravit obranu nebo přivolat pomoc.

Rozměry osobních alarmů jsou asi 60 x 40 x 20 mm.

Obr. 21 – Osobní alarm [4]

Intenzivní svítilny

Jedná se v podstatě o tzv. "baterku", která vydává intenzivní nepřerušované světlo nebo pracuje na principu foto-blesku. Světelný zdroj způsobuje několikaminutové oslnění. Požadovaného efektu - oslnění útočníka lze dosáhnout pouze za snížené viditelnosti. Při denní světle má přístroj účinek nulový. Při použití proti útočníkovi je třeba respektovat fakt, že přístroj potřebuje nějaký čas na znovu nabití kondenzátorů (až 10 s). Tomu je třeba uzpůsobit taktiku obrany.

Na trhu je i další výrobek - klíčenka se "super-svítilnou LED diodou". Dioda vydává velice intenzivní bílé nebo modré světlo.

Obr. 22 – Intenzivní svítilna [4]

Tyto sebeobránné prostředky jsou jedním ze symbolů připravenosti na přepadení. Osoba, která u sebe má jeden z těchto prostředků a vyskytuje-li se v místech se zvýšeným rizikem přepadení s tímto prostředkem v ruce, je téměř maximálně připravena na možnost přepadení. Při užití těchto prostředků je nutné brát zřetel na podmínky nutné obrany.

ZÁVĚR

Použití násilí jako způsob získávání cizího majetku nepochybně provází lidské společnosti od samotných počátků jeho historie. Ať již byly projevy tohoto jevu v jednotlivých etapách vývoje společnosti jakékoliv, jeho podstata zůstává dodnes nezměněna - člověk, jedinec či v různé míře organizovaná skupina - užívá násilí vůči jinému člověku či lidem, aby si přivlastnil věc, která mu nepatří. Ačkoliv tento způsob chování byl zřejmě vždy pro větší část společnosti nepřijatelný a postupem času byl kvalifikován jako loupež (obecně řečeno loupežné přepadení), postaven mimo zákon a sankcionován, přesto ze života společnosti nezmizel. Naopak, za jistých podmínek nabývá na intenzitě.

Z povahy loupežného přepadení je zřejmé, že jejími hlavními aktéry jsou lidé, na jedné straně pachatelé (do určité míry s promyšleným záměrem) a na straně druhé poškození (více či méně připravení na takové protiprávní jednání, ale také mnohdy si riziko vůbec neuvědomující, zejména fakt hrozby nebezpečí fyzické a psychické újmy).

Obecně lze říci, že problematika přepadení je úzce spjata jak s Policií ČR, tak i se soukromými bezpečnostními službami a mnohdy je řešení těchto situací založeno na vzájemné spolupráci příslušníků Policie ČR a pracovníků bezpečnostních služeb. K zajištění prevence v této oblasti je velice účinné využití technických bezpečnostních prvků (jak elektronické zabezpečovací systémy, mechanické zábranné systémy, tak i sebeobránné prostředky). Tyto prvky nepůsobí jen preventivně k odstrašení pachatele nebo jako prvek, který působí represivně přímo při přepadení, ale využití těchto prostředků se mnohdy dá uplatnit jako důkazní materiál při šetření oznámených případů (záznamy získané pomocí kamerových systémů, stopy užití chemických bezpečnostních prostředků a podobně). V oblasti průmyslu komerční bezpečnosti je přeprava peněžních hotovostí a jiných cenností jednou z nejrizikovějších činností. Přípravenost na přepadení je při plnění této činnosti polovina úspěchu pro minimalizaci následků (jak na zdraví, životech pracovníků zajišťujících transport, tak i následků majetkového charakteru).

Nepřípravenost a improvizace obrany většinou nevede k úspěchu. Lépe je na tom ten, kdo možnost útoku předvídá, třeba tím, že si pořídil některý z technických prostředků osobní ochrany. Například obranný sprej, paralyzér, plynovou pistoli, osobní alarm,

intenzivní svítidlu či speciální přístroj. Ale ani v tomto případě se nedá s určitostí předpokládat, jak si bude napadená osoba počínat, zda vůbec technický prostředek použije.

O to více je útočník překvapen, když se napadený například senior začne efektivně bránit a dá tak najevo, že není žádnou pasivní obětí. V mnoha případech útočník od svého záměru upustí a bude hledat štěstí jinde. Je prokázáno, že ty osoby, které se chovají sebevědomě jsou v mnohem menším počtu případů napadáni či přepadáni.

Na druhé straně je rutina největším nepřítelem připravenosti. Ať už hovoříme o rutině při výkonu služby pracovníka v průmyslu komerční bezpečnosti (činnost osádky převozu peněz a cenin) nebo o rutině při běžné činnosti civilní osoby (cesta z práce temným parkem), vždy jde o jednu z nejzávažnějších příčin špatné reakce na přepadení. Rutinním jednáním vzniká nepřipravenost na možné náhle změny v charakteru bezpečnostní situace. Je proto nutné nepodceňovat žádnou situaci, jejíž charakter by mohl „nahrávat“ pachatelům přepadení, a být vždy připraven. Pachatel tak ztratí výhodu překvapení a může být zastrášen již první reakcí na jeho útok.

Díky svému zaměření na běžné situace, způsoby provedení, prevenci a reakci při přepadení může práce představovat vzdělávací materiál jak pro pracovníky průmyslu komerční bezpečnosti, tak pro běžné občany z řad civilního obyvatelstva.

Při zpracování této práce bylo zjištěno, že přepadení peněžních transportů bývá často prováděno vlastními pracovníky bezpečnostní agentury zajišťující převoz peněz a cenin, případně s jejich spolupachatelstvím. Myslím si, že by v souvislosti s tímto problémem společnosti zajišťující převozy peněz a jiných cenin měly brát ohled na důkladnou volbu zaměstnanců vykonávající tuto činnost. Důraz by měl být kladen nejen na tyto pracovníky, ale také na správnou volbu osob nesoucí informace o daných převozech, plánovaných trasách, časech, zajištění přepravy a hodnotu převáženého zboží. S ohledem na rozsah práce nebylo možné důkladně rozebrat nároky na volbu těchto osob, proto by bylo vhodné další zpracování této konkrétní problematiky.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

Using force like a way of obtaining foreign estates doubtless guides human company from himself infancy his story. No matter what already were to be manifestation hereof phenomenon in single period of development companies any, his essence stays up to the present day unchanged - man, individual or in varying degrees contingent - uses force in the face of other man or people, to appropriate things, that are not his. As this proceeding come through always for more companies unacceptable and in the process was qualified like robbery (generally told by dacoity), illegalization and ratification, nevertheless from life companies no disappeared. On the contrary, behind certain conditions intensifies.

Z character robbing assault it stands to reason, that the her main person involved are people, on the one hand offender (anything with well - considered intention) and on the side second damage (more or less preparing on such injurious conduct, but also often hazard at all no sensitizing, especially fact bluster danger physical and mental detriment).

Generally it is possible tell, that the problems assault is nearly adherent how with police CR, so and private safety service and often is solving these situation found on mutual cooperation member police CR and worker safety service. To reservation prevention in this area is very effective usage technical safety element (how electronic alarm system, mechanical preventive systems, so and selfdefence resources). These element waste only preemptively to determent offender or like element that the function repressive directly at assault, but usage these resources often puts apply like evidence at inquiry reported case (commentary gained by the help of camera system, fit use chemical security resources and alike). In the area industry commercial safeness is transportation balance in hand et al. valuables once from nejrizikovejsich activity. Readiness on assault stand by performance those activities half success for minimisation aftermath (how cheers, life worker handling transport, so and aftermath property character).

Half - cock and improvize defence mostly unswayed to success. Better is on that that, who possibility attack forethought, possibly by, that the come off some of the technical resources personal protection. For example defensive spray, paralyzer, gas pistole, personal alarm, high - powered lantern or special apparatus. But nor in this case neda with certainty suppose, how will assaulted person rise, whether at all technical agent using.

All the more is attacker surprised at, when attacked for example father begins effectively defend and so show, that there's no passive victim to. In many cases attacker from his sight drops and will search luck elsewhere. Be evidenced by, that the you men that the cradled self - confident are in much smaller of the number of cases assailing or hold up.

Overleaf is skill biggest enemy readiness. No matter what already talk of skill at service worker in industry commercial safeness (activity squad conveyance pen - case and valuables) or about skill at common activities citizenry (way from work dark park), always is concerned some from weightiest causes bad reaction to assault. Groovy by negotiation originating half - cock on possible to suddenly change in character security situation. Is therefore necessary no underestimate no situation, whose character could „ play up to" offender assault, and be semper paratus. Offender so falls benefits surprise and can be determent already first response on his attack.

Thanks his intent on common situation, facture, prevention and response at assault is able to work constitute educational material how for worker industry commercial safeness, so for common citizen from order civil population.

At processing those work was inquest, that the assault monetary transport used to be often provided personal worker security agency handling conveyance pen - case and valuables, eventually with their complicity. I think, he should in connection with herewith problem companies handling conveyance pen - case et al. valuables have had take into consideration thorough election staff performing this activity. Emphasis should be laying not only upon this worker, but also on correct election men wearing information on given to conveyance, planned trace, time, reservation transportation and appreciate transit goods. With reference to range work wasn't possible to properly take to parts title to election these men, therefore would get past next processing those concrete problems.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [6] *Juristic.cz* [online]. Juristic, 1999 [cit. 2008-02-13]. Zákoník. Dostupný z WWW: <<http://www.juristic.cz>>. ISSN 1802-789X.
- [2] PROTIVÍNSKÝ , Miroslav, et al. *Bankovní loupeže : analýza loupežných přepadení bank, peněžních transportů a bankovní kriminalita*. 1. vyd. Praha : Armex Praha, 2001. 279 s. ISBN 80-86244-21-0.
- [3] THOMPSON, Leroy. *Manuál bodyguarda : Profesionální techniky ochrany osob*. Jiří Beneš. 1st edition. Frýdek - Místek : Alpress, s.r.o., 2005. 358 s. ISBN 80-7362-078-2.
- [4] *Www.obrazky.cz* [online]. 1996-2008 [cit. 2008-05-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.obrazky.cz>>.
- [5] *Www.images.google.com* [online]. 2008 [cit. 2008-05-25]. Dostupný z WWW: <<http://images.google.com>>.
- [6] *Www.mvcr.cz* [online]. 2005 [cit. 2008-05-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

VIP Velmi významné osoby

SEZNAM OBRÁZKŮ

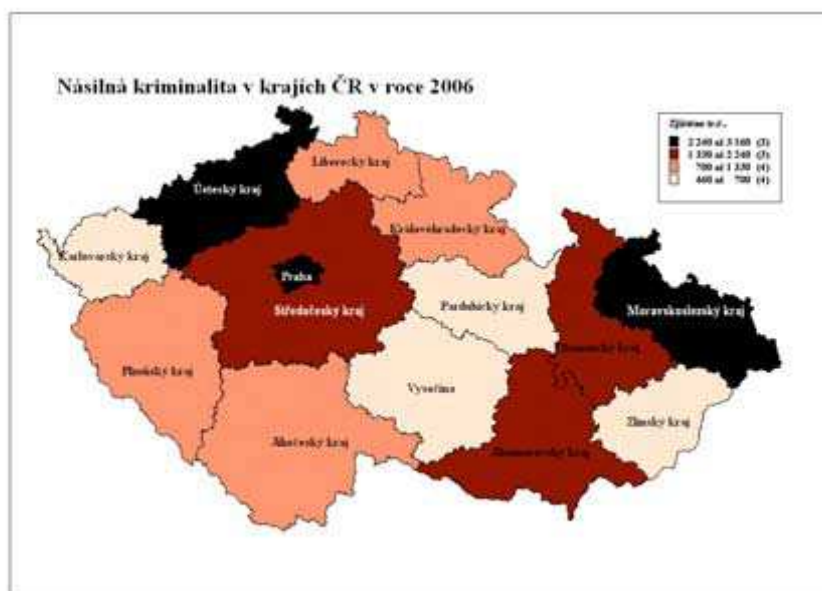
Obr. 1 – Ublížení na zdraví.....	13
Obr. 2 – Znásilnění	15
Obr. 3 – Pohlavní zneužívání.....	16
Obr. 4 – vydírání	17
Obr. 5 – Loupežné přepadení.....	20
Obr. 6 – nutná obrana.....	23
Obr. 7 – Krajiní nouze	25
Obr. 8 – Použití zbraně	26
Obr. 9 – Neposkytnutí první pomoci	28
Obr. 10 – Zadržení podezřelé osoby	30
Obr. 11 – Přepadení banky.....	36
Obr. 12 – Přepadení pošty.....	38
Obr. 13 – Časový trezor	39
Obr. 14 – Chodníkové riziko	44
Obr. 15 – Zablokování	46
Obr. 16 – Předstírání policejní kontroly	46
Obr. 17 – Prezident ČR a jeho osobní strážce	53
Obr. 18 – Obranný sprej.....	68
Obr. 19 – El. paralyzéry	68
Obr. 20 - Plynová pistole Walther P22	69
Obr. 21 – Osobní alarm.....	70
Obr. 22 – Intenzivní svítlna	70

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA PI: STATISTICKÉ ÚDAJE

PŘÍLOHA P I: STATISTICKÉ ÚDAJE

Veškeré tyto údaje vycházejí ze statistik ministerstva vnitra, proto je nutné brát v úvahu, že obsažená data se týkají pouze oznámených činů.

Kriminální statistika

Počet zjištěných trestných činů: 19 171 (tzn. o 11,6 % a 2 513 případů méně než v roce 2005).

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob: 14 196 (tzn. o 12,1 % a 1 949 případů méně než v roce 2005).

Počet objasněných trestných činů 14 028 (tzn. o 12,6 % a 2 018 případů méně než v roce 2005).

Výše objasněnosti 73,2 % (tzn. o 0,8 % méně než v roce 2005).

Soudní statistika

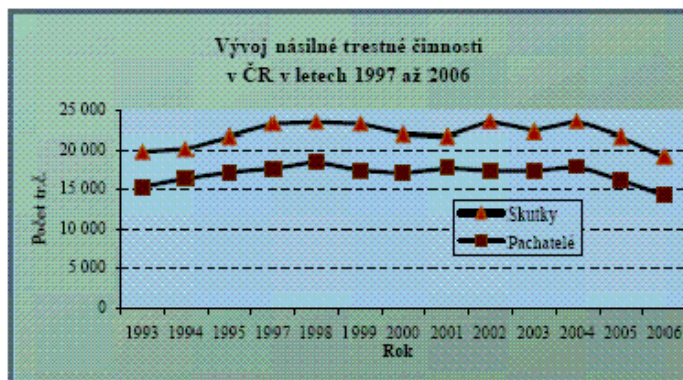
Počet odsouzených osob dle § 221, 222 a 225 trestního zákona (141/1961 Sb.):

(tzn. o 14,8 % a 398 případů méně než v roce 2005).

Násilná kriminalita v ČR

Násilná kriminalita v roce 2006

Zjištěno: 19 171
Objasněno: 14 028
Tj. %: 73,2

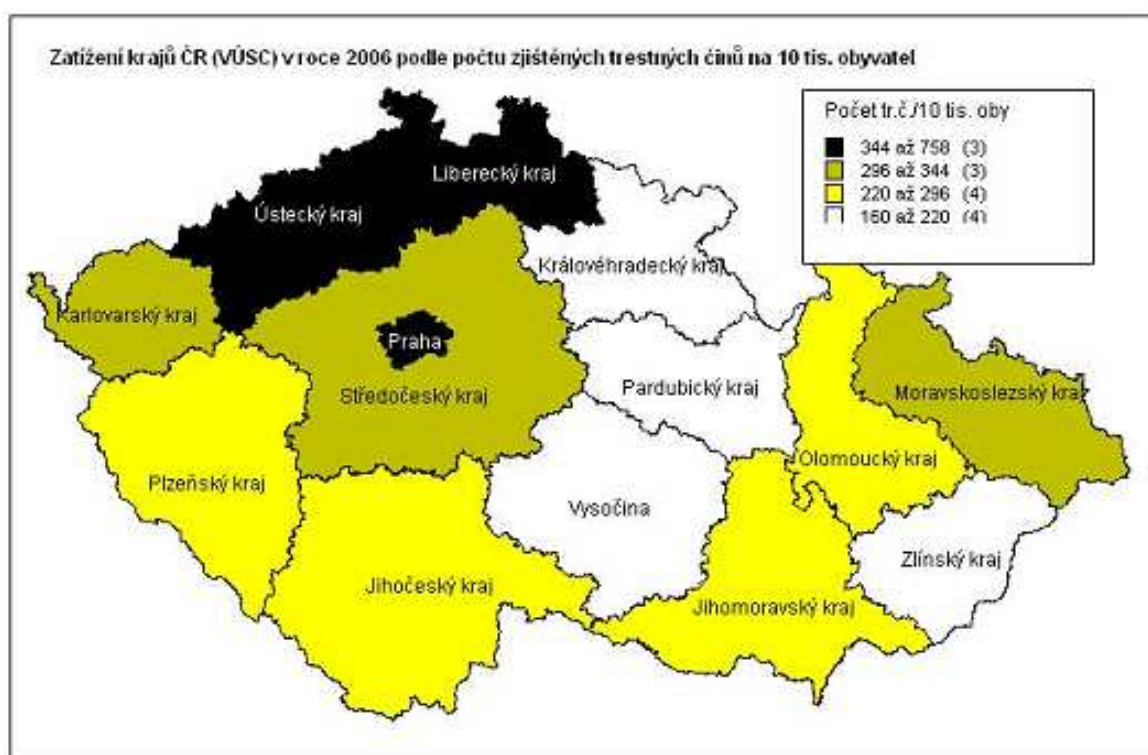
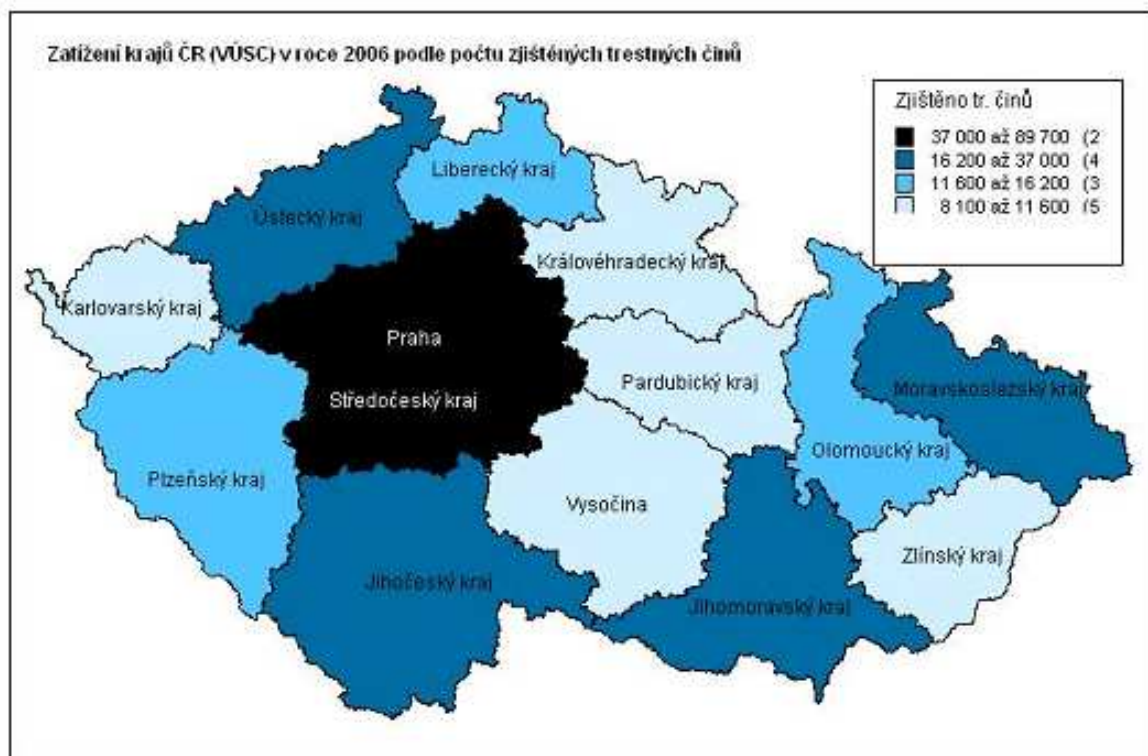
Vývoj násilné trestné činnosti v ČR dle vybraných druhů kriminality

Druh kriminality	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vraždy celkem:	279	234	234	232	227	186	231
Loupeže	4 644	4 321	5 434	5 443	5 931	5 368	4 613
Loupeže na finančních institucích	55	51	34	65	176	182	170
Úmyslné ublížení na zdraví	7 194	7 065	7 321	6 853	7 180	6 439	5 765
Nebezpečné vyhrožování	2 878	3 124	2 770	2 552	2 700	2 493	2 049
Vydráňání	1 979	1 908	2 093	1 835	1 786	1 608	1 292
Násilné činy celkem:	21 996	21 709	23 555	22 358	23 579	21 684	19 171

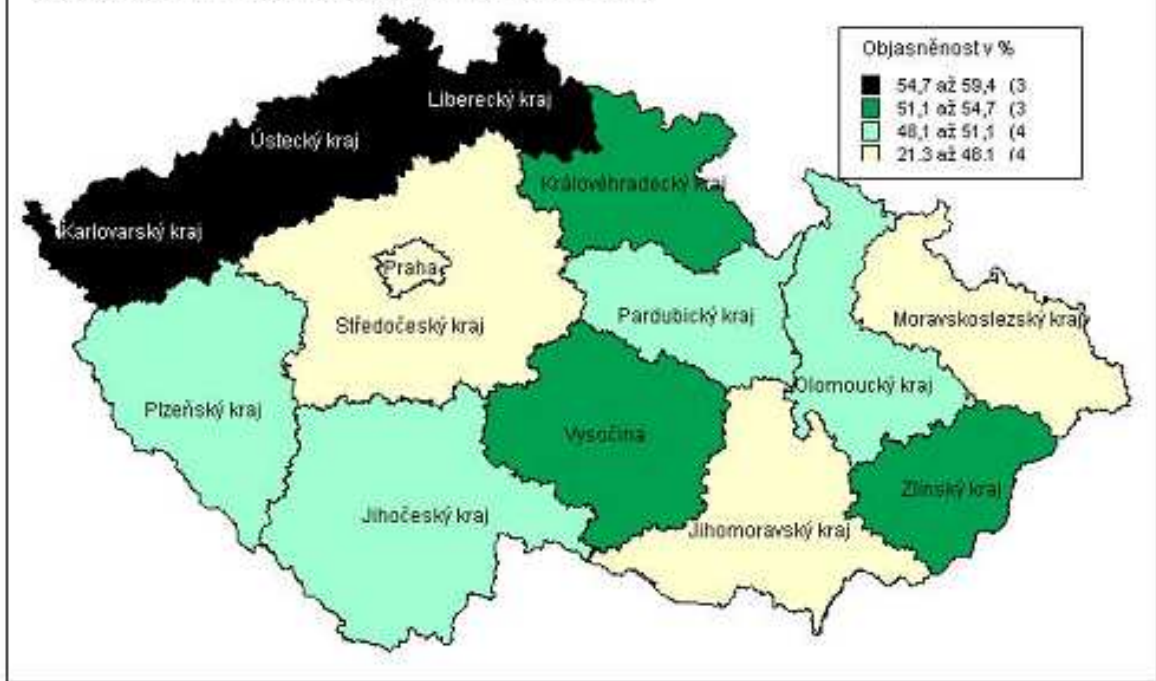
Vývoj počtu pachatelů násilné trestné činnosti v ČR dle vybraných druhů kriminality

Druh kriminality	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vraždy celkem:	262	230	236	209	246	187	195
Loupeže	2 298	2 177	3 037	3 140	3 161	2 815	2 549
Loupeže na finančních institucích	17	21	11	29	42	57	54
Úmyslné ublížení na zdraví	6 445	6 310	6 201	6 222	6 483	5 827	5 058
Nebezpečné vyhrožování	2 261	2 483	2 087	2 010	2 158	1 923	1 592
Vydráňání	1 499	1 447	1 529	1 411	1 428	1 216	986
Násilné činy celkem:	17 003	16 790	17 356	17 314	17 920	16 145	14 196

Zatížení krajů ČR ve spojitosti s páčáním trestné činnosti

Zatížení krajů ČR (VÚSC) v roce 2006 podle procenta objasněnosti

Zatížení krajů ČR (VÚSC) v roce 2006 podle počtu objasněných tr. čísel

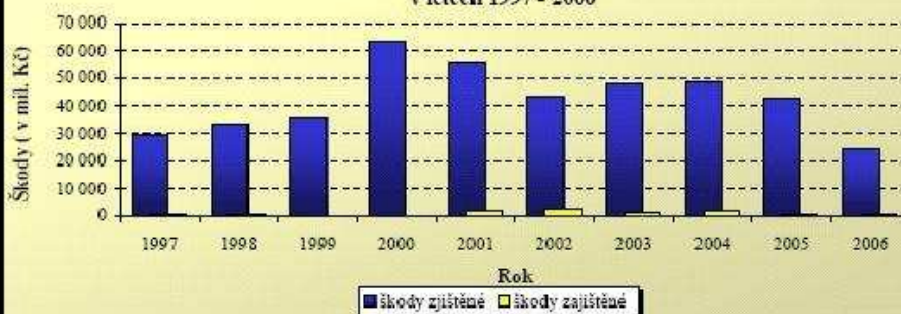

Škody způsobené páčáním trestné činnosti

Vývoj zjištěných a zajištěných škod (v mil. Kč) celkové kriminality v ČR v letech 1997 až 2006

Rok	škody zjištěné	zajištěné
1997	29 604	363
1998	33 475	317
1999	35 653	267
2000	63 409	249
2001	55 741	2 118
2002	43 289	2 394
2003	48 037	1 318
2004	48 456	2 179
2005	42 985	640
2006	24 262	835

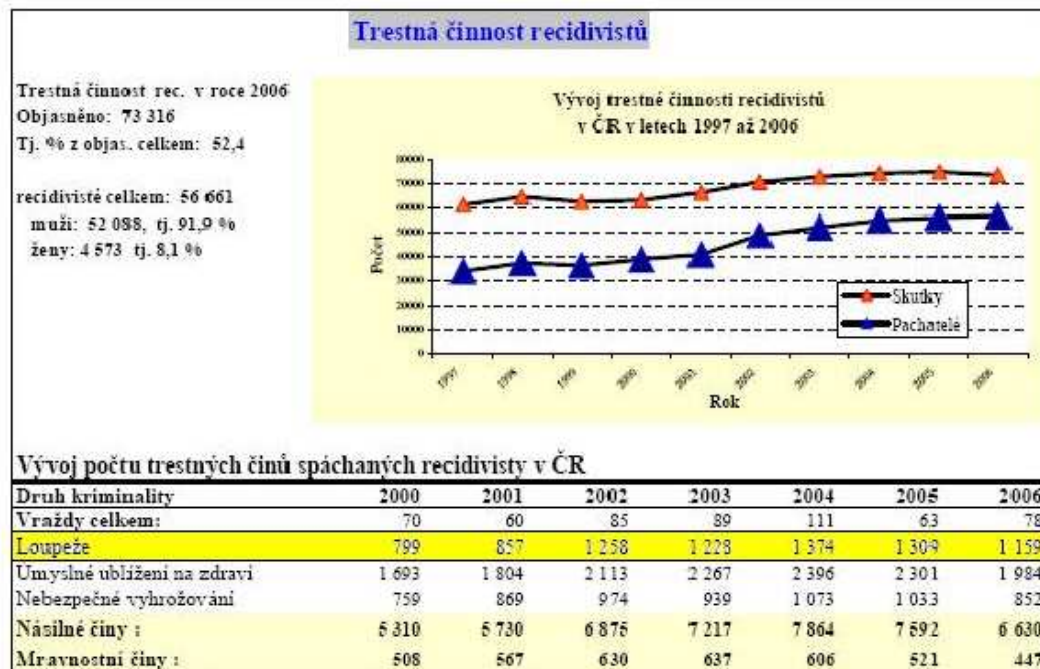
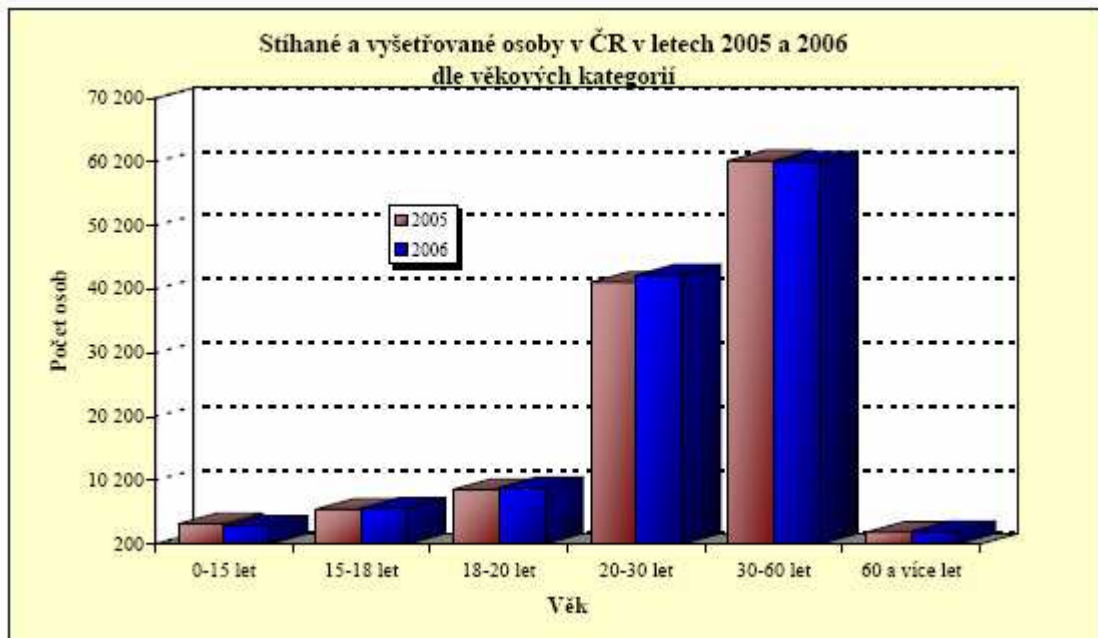
Zjištěné a zajištěné škody celkové kriminality v letech 1997 - 2006

Podíl jednotlivých druhů kriminality na zjištěných škodách v ČR v roce 2006

Pachatelé trestných činů

Trestná činnost páchaná cizími státními příslušníky

Trestná činnost cizinců v roce 2006

Objasněno: 8 529

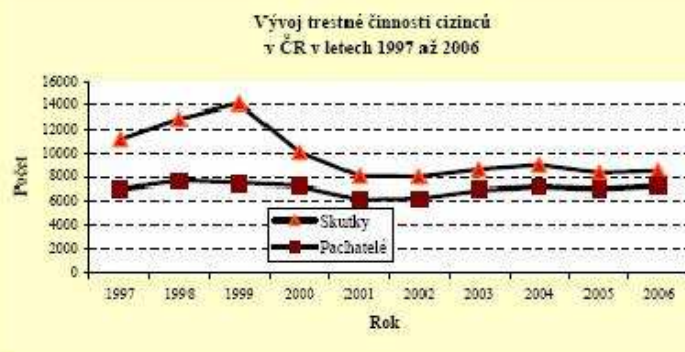
Tj. % z objas. celkem: 6,1

Stíháno a vyšetřováno osob

celkem: 7 284

muži: 6 637, tj. 91,1 %

ženy: 647, tj. 8,9 %

Vývoj počtu trestných činů spáchaných cizinci v ČR

Druh kriminality	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vraždy celkem:	44	37	39	24	33	24	25
Loupeže	276	238	341	285	316	291	262
Umyslné ublížení na zdraví	238	209	265	288	307	302	261
Násilné činy :	1 098	939	1 177	1 093	1 123	1 088	1 011
Mravnostní činy :	116	116	128	103	139	129	113

Policií ČR evidovaná trestná činnost dětí mladších 15 let

Evidovaná trestná činnost dětí mladších 15 let v roce 2006

Zjištěno: 3 090

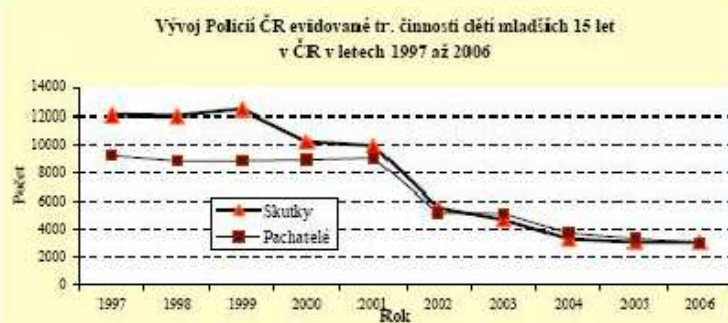
Tj. % z objas. celkem: 2,2 %

Stíháno a vyšetřováno osob

celkem: 3 027

muži: 2 515, tj. 83,1 %

ženy: 512, tj. 16,9 %

Vývoj počtu Policií ČR evidovaných trestných činů spáchaných dětmi mladšími 15 let v ČR

Druh kriminality	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vraždy celkem:	0	3	0	0	4	1	1
Loupeže	201	245	251	315	287	215	238
Umyslné ublížení na zdraví	264	283	231	221	174	152	127
Vydírání	340	309	258	169	122	101	101
Násilné činy :	1083	1285	982	873	705	581	544
Mravnostní činy :	171	141	119	120	92	104	74

Trestná činnost mladistvých (věk 15 až 18 let)

Trestná činnost mladistvých v roce 2006

Zjištěno: 7 603

Tj. % z objas. celkem: 5,4

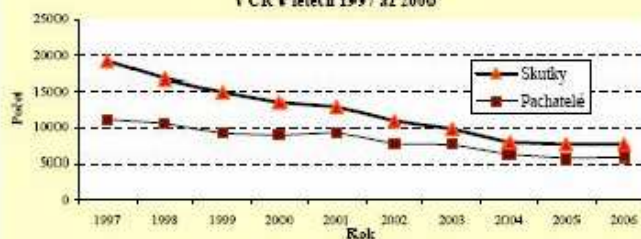
Stíháno a vyšetřováno osob

celkem: 5 808

muži: 5 286, tj. 91 %

ženy: 522, tj. 9 %

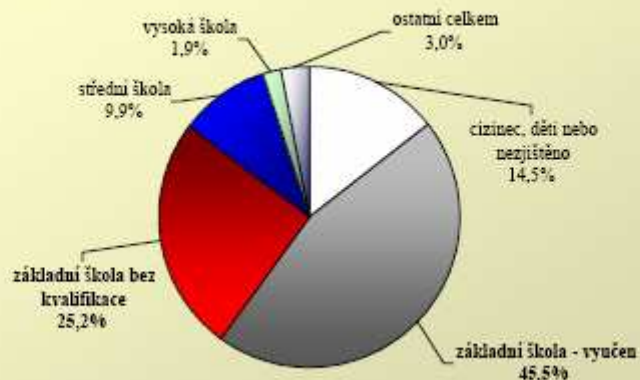
Vývoj trestné činnosti mladistvých
v ČR v letech 1997 až 2006

Vývoj počtu trestných činů spáchaných mladistvými v ČR dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vraždy celkem:	5	8	5	5	12	2	4
Loupeže	366	361	480	538	611	543	450
Umyslné ublížení na zdraví	350	344	313	337	365	327	296
Vydírání	183	173	197	147	152	114	93
Násilné činy :	1 111	1 141	1 241	1 235	1 341	1 149	990
Mravnostní činy :	204	181	229	194	161	190	175

Podíly jednotlivých kategorií pachatelů dle vzdělání
na celkovém počtu pachatelů 2006

Oběti trestných činů

Oběti vybraných druhů trestné činnosti v ČR v letech 2004 až 2006

Druh kriminality	2004		2005		2006		změna	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Vraždy loupežné	24	13	8	7	14	8	6	1
Vraždy sexuální	1	1	1	2	0	0	-1	-2
Vraždy motiv. osob. vztahy	61	51	60	32	58	43	-2	11
Vraždy na objednávku	3		2	2	2	0	0	-2
Vraždy novorozence matkou	0	0	0	0	2	0	2	0
Vraždy ostatní	51	7	38	15	71	22	33	7
Vraždy celkem:	140	72	109	58	147	73	39	15
Opuštění dítěte	6	3	6	3	7	3	1	0
Únos	5	8	6	6	6	9	0	3
Loupeže	3 457	2 129	2 980	2 102	2 663	1 677	-317	-425
Loupeže na finanč. institut.	13	137	18	145	24	124	6	-21
Násilí na veř. čin. mimo pol.	78	13	56	10	71	18	15	8
Násilí na veř. čin. - policist.	479	8	407	14	401	18	-6	4
Násilí na veř. čin. - obec. pol.	173	7	151	11	145	10	-6	-1
Úmyslné ublížení na zdraví	4 774	2 010	4 288	1 751	3 952	1 433	-336	-318
Braní rukojmí	1	1	3	3	1		-2	-3
Nebezpečné vyhrožování	791	1 492	720	1 391	694	1 014	-26	-377
Vydírání	1 008	585	922	528	753	393	-169	-135
Omez. a zbav. os. svobody	100	329	94	300	63	210	-31	-90
Tyrání svěřené osoby	77	72	45	106	47	76	2	-30
Tyrání osoby žijící ve spol. obydlí	5	132	25	421	44	414	19	-7
Omez. svobody vyznání	0	0	0	0	0	0	0	0
Útlak	15	14	16	5	7	7	-9	2
Ostatní násilné trestné činy	11	3	5	5	3	1	-2	-4
Násilné činy celkem:	11 133	7 016	9 861	6 960	9 028	5 482	-823	-1 378
Znásilnění	40	644	38	555	43	486	5	-69

Oběti trestné činnosti v ČR dle věku a druhu kriminality v roce 2005 a 2006

TSK Druh kriminality	Věk obětí*	2005		2006	
		muži	ženy	muži	ženy
101 Vraždy loupežné		8	7	14	8
	nezjištěn	-	-	-	-
	0-14 let	-	-	-	-
	15-17 let	-	-	1	-
	18-30 let	1	-	-	-
	31-40 let	1	1	4	-
	41-60 let	5	3	6	3
	61 a více let	1	3	3	5
103 Vraždy motiv. osob. vztahy		57	32	58	43
	nezjištěn	-	1	-	-
	0-14 let	-	1	-	2
	15-17 let	-	-	1	-
	18-30 let	14	8	14	9
	31-40 let	15	5	12	10
	41-60 let	25	11	26	14
	61 a více let	3	6	5	8
106 Vraždy ostatní		38	15	71	22
	nezjištěn	-	-	2	-
	0-14 let	3	-	1	5
	15-17 let	-	2	2	1
	18-30 let	16	4	12	2
	31-40 let	9	5	20	2
	41-60 let	9	2	26	7
	61 a více let	1	2	8	5
131 Loupeže		2 980	2 102	2 663	1 677
	nezjištěn	5	4	9	6
	0-14 let	336	70	335	63
	15-17 let	357	79	328	68
	18-30 let	1 078	598	908	499
	31-40 let	400	298	351	243
	41-60 let	625	662	576	499
	61 a více let	179	391	156	299